

Světlik

svět libereckých knihoven

*...bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
...na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
...jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci ustávali.
...to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
...ler Fall ist.*

„Knihy jsou pro lidi tím, čím jsou pro ptáky křídla.“

(John Ruskin, anglický spisovatel a umělecký kritik 1819 – 1900)

V březnu se mnoho knihoven věnovalo knihám a čtenářům ještě více než obvykle. Říkáte si, že to už snad ani nelze?

Ale ano, zahájili jsme projekt „**S knížkou do života / Bookstart**“, jehož cílem je přivítat v knihovnách nejmenší děti, ukázat jim krásu tištěného, mluveného i zpívaného slova a podnitit jejich rodiče k předčítání a k pravidelnému čtení, třeba před usnutím. Lásce ke knize je třeba učit už od malička, tak, aby se stala láskou celoživotní.

V březnu jsme také vybírali nejlepší čtenáře, opět jsme se v knihovnách zaměřili na ty nejmladší, kteří třeba ještě číst neumí. Ale chtěli jsme ocenit i jejich rodiče, sourozence, zkrátka celé rodiny, které vedou svoje děti ke čtení. Do krajského kola se sešly nominace z osmi knihoven a titul „**Nejmladší čtenář Libereckého kraje**“ získal ani ne dvouletý Ondřej Schneider z Liberce, který se svou rodinou navštěvuje pobočku Krajské vědecké knihovny ve Vesci. Odměnu a diplom si ale odnesly všechny nominované děti, ať už byly z České Lípy, Jablonce nad Nisou, Turnova, Doks, Horní Branné, Paceřic nebo Vratislavic nad Nisou.

Příběhy dětí a jejich nadšení pro knihy je inspirující – a věříme, že pro ostatní zatím „nečtenáře“ jsou tím nejlepším příkladem. Těšíme se na vás v knihovnách, naši milí nejmenší čtenáři a čtenářky!

Blanka Konvalinková

S knížkou do života / Bookstart

Nejmladší čtenář Libereckého kraje

Soutěž „Nejmladší čtenář Libereckého kraje“ podpořili: Liberecký kraj, statutární město Liberec, Home Credit Arena, Centrum Babylon a ZOO Liberec. Děkujeme.

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>Nežžádanější tituly roku 2017 podle počtu výpůjček</i>	<i>3</i>
<i>Ž jako Ženy v knihovně.....</i>	<i>4</i>
Akce v knihovně	5
<i>Akce k Roku republiky v liberecké knihovně</i>	<i>5</i>
<i>Čtenářská výzva</i>	<i>5</i>
<i>Březen – měsíc čtenářů a Bookstart</i>	<i>6</i>
<i>Ohlédnutí za Spisovateli do knihoven</i>	<i>6</i>
<i>Kniha roku Libereckého kraje</i>	<i>8</i>
Tvoří knihovnici a přátelé knihovny	8
<i>Jiří B. Sturz: Špaček a demizón</i>	<i>8</i>
Z regionu	10
<i>Setkání knihovníků Libereckého kraje v roce 2017 a jejich ocenění.....</i>	<i>10</i>
SVĚT hravých věd	14
<i>Podívej se na table slova v zrcadle</i>	<i>14</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	14
<i>Literární soutěž Řekni mi, co čteš.</i>	<i>14</i>
<i>Výtvořná a literární soutěž na pobočce Vesec</i>	<i>15</i>
<i>Strípky z Ráje.....</i>	<i>19</i>
SVĚT souvislostí.....	20
<i>Liberecko v české krásné literatuře XIV.....</i>	<i>20</i>
SVĚT libereckých autorů.....	28
<i>I. Eliášová: Povídky a básně</i>	<i>28</i>
<i>S. Kubín: Texty</i>	<i>33</i>
<i>V. Kovačič: Básně.....</i>	<i>36</i>
HOST Světliku.....	37
<i>Jurij Chěžka – 100 let od narození.....</i>	<i>37</i>
SVĚT mladé literatury.....	38
<i>V. Polášková: Básně</i>	<i>38</i>
SVĚT kritického myšlení.....	39
<i>Přímá volba – Milan Exner.....</i>	<i>39</i>
<i>Odešel rytíř Antonín Schauer</i>	<i>41</i>
<i>Peter Gebrišch v liberecké knihovně.....</i>	<i>43</i>
<i>Hry bez pravidel</i>	<i>44</i>
<i>5 nejborsích věcí, které mohou potkat vaši knihu</i>	<i>45</i>
<i>Leninovi balzamovači.....</i>	<i>46</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Eva Štastná, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelové tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Projekt je podpořen Fondem kultury a cestovního ruchu.

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Krátce z knihovny

Novinky od ledna 2018

Od 1. 1. 2018 je v platnosti aktualizovaný knihovní řád. Nově nabízíme možnost **registrace právnických osob** (firem, organizací), které se u nás mohou přihlásit a poskytnout čtenářský průkaz svým zaměstnancům. Podmínky (výpůjční lhůta, délka registrace) jsou obdobné jako u běžných čtenářů. Informace Vám poskytnou pracovníci na Informační službě (tel. 482 412 133, e-mail: is@kvkli.cz). Další novinkou je snížení věkové hranice pro **půjčování zvukových dokumentů a filmů** v Hudební knihovně – nyní si mohou veškeré nosiče s hudbou a filmy půjčovat již děti od 12 let (u filmů se přihlíží ke vhodnosti díla pro děti a mladistvé). Více informací najdete na webu knihovny.

Francouzské „spolučtení“

Víte, že každou sudou středu od 15.00 do 18.00 hodin si můžete přijít k nám do knihovny „spolu číst“ ve francouzštině? Paní Helena Semeráková z Alliance Française Liberec nabízí svou pomoc těm, kteří si chtějí přečíst něco z francouzské literatury či časopisů, ale nevládnou dokonale francouzštinou. Přijďte do Studijní

knihovny „spolu číst“ či třeba jen nahlédnout do našeho francouzského literárního fondu. Těšíme se na setkání s Vámi.

Nové knihovní propagační předměty k zakoupení

Máte rádi naši knihovnu a chcete, aby o tom Vaše okolí vědělo? Chcete ostatním sdělit, že „V knihovně nuda nikdy nebude“ nebo že „Do knihovny nikdy nezapomenete zajít“? Kupte si batohy s naším „cool“ designem, zahrajte si s dětmi zábavné „knihovní“ pexeso, jako dárek věnujte dětské pastelky, zápisník, tužku nebo propisku s naším logem! Podpoříte tím knihovnu a zájem o čtení a zároveň budete IN! Předměty lze zakoupit na Informační službě naší knihovny nebo v Knihovně pro děti a mládež ve 3. patře.

Dana Petrydesová
Michaela Valterová

Nežádanější tituly roku 2017 podle počtu výpůjček

Beletrie

Č.	Titul	Počet výpůjček
1.	Lakomec	205
2.	Levhart / Jo Nesbø	108
3.	Aristokratka na koni / Evžen Boček Tisíce planoucích sluncí / Khaled Hosseini	105
4.	Poslední aristokratka / Evžen Boček	102
5.	Bábovky / Radka Třeštíková	98

Odborná literatura

Č.	Titul	Počet výpůjček
1.	Dějiny pedagogiky / Tomáš Kasper, Dana Kasperová	63
2.	Postel, hospoda, kostel / Markéta Zahradníková, Zbigniew Czendlik	55
3.	Speciální pedagogika / Josef Slowík	51
4.	Respektovat a být respektován / Pavel Kopřiva	49
5.	Obecná didaktika / Jarmila Skalková	48

Zvukové dokumenty

Č.	Titul	Počet výpůjček
1.	Ve slepé uličce / Henning Mankell	40
2.	Vzkaz v láhvi / Jussi Adler-Olsen	32
3.	Přízrak / Jo Nesbø Syn / Jo Nesbø	31
4.	Ostrov Entry / Peter May	30
5.	Výjimeční lidé / Peter May	29

E-knihy

Č.	Titul	Počet výpůjček
1.	Lovec králíků / Lars Kepler	29
2.	Osm / Radka Třeštíková	23
3.	Bábovky / Radka Třeštíková	17
4.	Kosmonaut z Čech / Jaroslav Kalfař	15
5.	Až mi zítra budeš chybět / Heine Bakkeid	14

Literatura pro děti a mládež

Č.	Titul	Počet výpůjček
1.	Hvězdy nám nepřály / John Green	100
2.–4.	Deník malého poseroutky / Jeff Kinney – různé díly série	
5.	Harry Potter a prokleté dítě / J. K. Rowlingová	48

Ž jako Ženy v knihovně

pokračování z minulého čísla

Opusculum o ženách Jiříka Sedelského, rytíře, sezením na Násedlnici*díl závěrečný, veršovaný ve volném metru*

Dívky zrod jest vykřeslá jiskra.
 Nemine rok, zříš očka bystrá co plamínek.
 Jen najde svůj krok, už hledá ohýnek,
 kde usedla by, tulíc se k tatínkovi.
 Přejde pár rokuov –
 jak voda uběhla, hle,
 jarní půvab svůj, už ne otcí,
 leč dává jej svému chlapci,
 ku milovanie pár ten hotuov.
 Ten vlas, ta ústa, ba kuželatě ňadrie –
 kterýžto muž uzříe, zjihne v anjelské tůze.

Nevít hoch, že děvů tu až pojme sobě,
 nadře se tůze a dlůze bude hořekovat,
 že nepoznal v ní, prv dobré v mravu – hle,
 potvoru!
 By raděj kat, s'ál mu tehdy hlavu,
 než všanc se dáti tomu netvoru!

Ženu nutno krotit jest,
 co divokou kobylku,
 však mírně si počínej.
 Zchlad' své prudké povahy,
 s hněvem vždy sečekj chvílku,
 leč, vládnout splínu nedej.

Všecko vždy vem' na váhy,
 bys klínem nevyrážel klínu.
 Moudrosti mužné vně hledej
 k činům dobrým včas se zvedej
 a uchovej si tělo pružné.
 V sani zlořečené
 tu holčičku rač hledej.

Však ona se nechá:
 Bude-li vodou, ty jí budeš řeka,
 bude-li ohněm, ty krbem.
 Ona pak zví, to za pravdu vem',
 že nemá babu v tobě.
 Zří – tě pak co reka –
 vzals' dobrou ženu sobě.

Akce v knihovně

Akce k Roku republiky v liberecké knihovně

Krajská vědecká knihovna v Liberci se připojila svými akcemi k Roku republiky a připomíná výročí, která se k letošnímu roku vztahují.

Lednová přednáška se věnovala 100. výročí vzniku československých legií ve Francii. Pro návštěvníky jsou dále připraveny akce různého charakteru a témat. Nejvíce jich je samozřejmě

zaměřeno na samotnou historii (např. Český život v Liberci v roce 1918, Rozpad Rakouska-Uherska atd.), věnovat se ale budeme i literatuře (Autoři slavných románů s tematikou 1. světové války), módě (Co se nosilo v době 1. světové války a ve 20. letech 20. století), architektuře let 1918–1938 (přednáška a výstava) nebo hudbě (Od valčíků a pochodů císařství ke kupletům a novým rytmům republiky).

Michaela Valterová

Čtenářská výzva 2018

V lednu letošního roku se Krajská vědecká knihovna v Liberci připojila k projektu Čtenářská výzva, který se v roce 2016 poprvé objevil na webu databazeknih.cz.

Zapojení čtenáři musí v průběhu roku přečíst 20 tematických knih. Na webovém adrese www.kvkli.cz/prijimivyzvu jsou vždy každý měsíc zveřejněna dvě témata a k nim doporučené knihy. Ty jsou též fyzicky připraveny ve Všeobecné knihovně v -1. patře k zapůjčení.

Na konci roku, po skončení výzvy, budou vylosováni tři hlavní výherci, nicméně ceny obdrží všichni zúčastnění. Na uvedených webových stránkách je k dispozici registrační formulář a an-

ketní lístek, kde je možné vyjádřit, jak moc se čtenářům přečtená kniha líbila. Pro ty, kteří nejsou vyznavači internetu, jsou v půjčovně připraveny všechny potřebné podklady i v tištěné podobě. Na facebookovém profilu knihovny vznik-

la ke Čtenářské výzvě i skupina, kde si všichni zapojení čtenáři vzájemně vyměňují názory a nad knihami diskutují. Ukázalo se, že o podobný typ akcí je velký zájem.

Michaela Valterová

Březen – měsíc čtenářů a Bookstart

Jako každým rokem i letos se Krajská vědecká knihovna v Liberci připojila k celostátnímu projektu Březen – měsíc čtenářů, který vyhláší Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR. Letošní téma souzní s vyhlášením kampaně **S knížkou do života**. Pod názvem **Bookstart** již funguje v cca 25 zemích světa více než 20 let. Česká republika se oficiálně zapojila právě 1. března, kdy je zahájen i Březen – měsíc čtenářů. Cílem celé kampaně je informovat rodiče o důležitosti četby v životě dítěte již od jeho narození.

V této souvislosti naše knihovna prohloubí spolupráci s Magistrátem města Liberce při vítání občánků, kdy každé miminko od nás dostane balíček, který by měl rodiče pozvat k návštěvě knihovny a zároveň jim pomoci s výbě-

rem knížek pro jejich dítě i pro ně samé. V rámci celého projektu S knížkou do života proběhne v naší knihovně i několik přednášek a workshopů věnovaných právě rodičům a jejich dětem.

Program akcí v rámci **Března – měsíce čtenářů** byl v krajské knihovně opět velmi bohatý. Samozřejmostí byly pohádky a autorská čtení. Oblíbené **Rande naslepo (s knihou)** se tentokrát neslo **Na vlnách poezie**.

Koncem měsíce pak proběhla **Noc s Andersenem**, a to jak v naší hlavní budově, tak na pobočkách ve Vesci a v Machníně. Měsíc čtenářů pak uzavírala noční prohlídka **S baterkou do knihovny**, která byla věnována dětem a zaměřená na **Čáry a kouzla**.

Michaela Valterová

Ohlédnutí za Spisovateli do knihoven

Dalšími hosty projektu, za kterým stojí Asociace spisovatelů, byli Marek Šindelka (listopad), Ivana Myšková (prosinec), Jakub Řehák (leden) a Petra Hůlová (únor). Autorská čtení získávají na oblibě, je však patrné, že zájem je

přímo úměrný popularitě daného spisovatele či básníka. Nejvíce návštěvníků si našlo **Petru Hůlovou** – tématem byla genderová dystopie, převýchova lidí při vnímání svého protějšku. Nová kniha, která by měla vyjít v březnu

Jakub Řehák

Petra Hůlová

Ivana Myšková

opět u nakladatelství Torst, učí dívat se pohledem „dovnitř“ každého člověka. Vzhled není hlediskem hodnocení a absolutně ztrácí na významu. Při besedě padlo mnoho otázek a bylo zřejmé, že posluchače téma velmi zaujalo. Chvillemi jsme si připadali, jako kdybychom diskutovali nad smyslem této převýchovy, jako nad skutečně fungujícím systémem současnosti.

Liberecké zaujal i **Marek Šindelka**, který četl ze své knihy *Únava materiálu*. Imigrační vlnu popisuje z trochu jiného pohledu, než jaký nám předkládají média. Text nutil k zamyšlení, možná

i ke změně názoru. Marek Šindelka sám vyprávěl o tom, s jakými pocity se při vzniku textu setkával, a zmínil, že po dopsání knihy mu tělo na krátký čas vypovědělo službu a vyžádalo absolutní odpočinek.

Básník **Jakub Řehák** posluchače seznámil s texty z připravované sbírky, která by dle jeho slov mohla vyjít v roce 2021 anebo třeba také ne.

Mladá spisovatelka **Ivana Myšková** za námi přijela v téměř vánočním čase, předčítala z knihy *Bílá zvířata* jsou velmi často hluchá.

Michaela Valterová

Kniha roku Libereckého kraje

Liberecký kraj vyhlásil soutěž o nejlepší knihu regionu, která se musí svým obsahem významně týkat Libereckého kraje, jeho občanů a jejich díla, území

nebo jeho dílčích částí, tradic, příběhů, historie, výrobků apod. Nominace do čtyř kategorií (1. beletrie a poezie, 2. populárně naučná literatura, 3. literatura pro děti a mládež, učebnice, 4. monografie, výtvarná publikace) mohl podat autor nebo vydavatel kni-

hy do 15. března 2018. Na webových stránkách Krajské vědecké knihovny jsme v sekci Aktuálně poskytli pro inspiraci přehled publikací se vztahem k regionu vydaných v loňském roce, které máme ve fondu naší knihovny. Vítěz každé kategorie, vybraný odbornou sedmičlennou porotou, obdrží finanční odměnu ve výši 10 000 Kč a také cenu, kterou speciálně pro tuto soutěž vyrobila Střední uměleckopřmyslová škola sklářská v Kamenickém Šenově. Cenu vítězům předá hejtmán Libereckého kraje Martin Půta a radní Květa Vinklátová u příležitosti Světového dne knihy a autorských práv, tj. 23. dubna v 16.00 v Krajské vědecké knihovně v Liberci. *(V článku jsou použity informace z webu www.kraj-lbc.cz).*

Michaela Valterová

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Špaček a demižon

Jiří B. Sturz

bajka Vincencem Zahradníkem inspirovaná, jedním šrapnelem dozdobená

Špaček není, zdá se, nijak vzhledný pták, soudě dle našich měřítek krásy. Ani zpěvem nikterak neoslňuje a je tedy snad právem jen členem sboru třešnopleničího ptactva, na sóla nemaje, prostě průměrný pták. Stoupne-li takovému tvorečku s mozečkem menším než třešňová pecka z nějakého důvodu ego do nebeských výšin, výsledky se mnohdy rovnají tragédií. Tak se onehdá jeden špaček opájel vládou nad kouskem země, z níž povodeň vyhnala ostatní zvěř. Nechápaje důvod,

myslel si, že sama prozřetelnost vyvolila jej za velebněze chrámu ticha tohoto místa, kde jen skromně pobublávala voda, takže to hloupoučké pískání špačka dominovalo svému okolí, tu a tam jej umocňovala ozvěna, a posilovala představu špačka o vlastní výlučnosti – než přišel vetřelec.

Rozvodněnou řekou mezi klacky a všelijakým marastem z povodně plul velký skleněný demižon a rozšafně se pohupoval po hladině, jako když se dubičenský sedlák o památkách veselí, přičemž si na cestě občas lokne – žblum... blam blam... puf, puf... blum. „Co je to za tupý poblafávání, co leze z té tlustý flašky a ruší mé nebeské alikvóty,“ dí už notně nasejřenej špaček. „Já pěji velebně, vznešeně vysoko a ta věc odporně poblafává mimo posvátný dušerytmus! Ztrestám tu samozvanou ohavnost ve jménu vyšších ideálů veškerého špačkovstva.“ V tu chvíli jal se ten pošetilý pták střemhlav nalétavat na demižon, který kupodivu nejevil žádnou snahu opětovat boj, což špačka ještě posilovalo u vědomí vlastní statečnosti. „Jsem chrabrý jako sokol a rychlý jako ostrůž, ó, po proudu přede mnou prcháš, potvoro! Ó, fííí, hvííízd, ó, kde to jsem?! Jak těsno je tu mému hlasu! Ó... puf, blom, ó, písk! Blum... blum... blum, blum, blumblumblum, gloo,“ – jeden z euforických náletů měl špaček bezděčně přesně naměřen. Trefil se v úzké hrdlo demižónu ve chvíli, kdy se ten již jen dvakrát zhoupnul na hladině, než se zcela ponořil.

Připravil tak špačkovi studený hrob, který pyšným hlupákům bývá udělován zcela nečekaně, neboť varování bylo by tu zcela zbytečné. Ani ten prach a popel z něho nezbyl, než jen bláto.

*Pýcha chodívá ruku v ruce s hloupostí a vždy si najde svou cestu k naplnění osudu. Vy-
dávajíc své skutky za činy brdinské, vybere si nezřídka tu největší daň.*

Z regionu

Setkání knihovníků Libereckého kraje v roce 2017 a jejich ocenění

Již pošesté udělovala regionální organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků Libereckého kraje ocenění nejlepším knihovnicím/knihovnicím ve dvou kategoriích – **Knihovník/Knihovnice roku** a **Celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji**.

Na setkání knihovníků Libereckého kraje, které proběhlo ve velkém sále Krajské vědecké knihovny v Liberci dne 5. 12. 2017 za účasti zástupců Krajského úřadu Libereckého kraje, předsedy SKIP ČR Mgr. Romana Giebische, Ph.D. a široké knihovnické veřejnosti, předala členka rady kraje pro řízení rezortu kultury,

památkové péče a cestovního ruchu paní Ing. Květa Vinklátová, ředitelka KVK Liberec Mgr. Blanka Konvalinková a předsedkyně SKIP Libereckého kraje PhDr. Dana Kroulíková **tuto cenu paní Jaroslavě Starcové z Krajské vědecké knihovny v Liberci a paní**

Miroslavě Kohoutové z Místní lidové knihovny v Dětrichově. Nositelkou Ceny Knihovnice Libereckého kraje roku 2017 se stala paní Šárka Kalfertová z Místní knihovny ve Svijanech.

Knihovnik/knihovnice roku 2017 za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji

MIROSLAVA KOHOUTOVÁ

Místní knihovna v Dětrichově

Paní Miroslava Kohoutová získala tuto cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji v kategorii neprofesionální knihovny, neboť knihovnu v Dětrichově, ve Frýdlantském výběžku na Liberecku, vede od roku 1967, tedy rovných 50 let! Paní Mirka Kohoutová je jednou z neaktivnějších knihovnic Liberecka, je členkou SKIP, pravidelně se účastní SKIPO-vých akcí či vzdělávání v KVK Liberec. Skvěle spolupracuje s mateřskou a základní školou, bohatá dokumentace k vybraným akcím je zveřejněna na pravidelně aktualizované webové stránce

knihovny. Díky výborné spolupráci se zřizovatelem mohlo dojít v letních měsících roku 2008 k úpravě a rozšíření prostor knihovny. Rekonstruovaných prostor si však čtenáři dlouho neužili. 7. srpna 2010 postihla Dětrichov včetně knihovny katastrofální povodeň a její činnost musela být na více než rok přerušena. Část knih a veškeré zařízení i počítačové vybavení bylo zničeno, voda vzala i kroniky knihovny, které dokumentovaly bohatou činnost minulých let. Provoz knihovny byl obnoven 13. února 2012. Se zahájením činnosti v rekonstruovaných a zcela nově vybavených prostorech byl spuštěn automatizovaný výpůjční systém. V roce 2013 nominovala Krajská vědecká knihovna v Liberci dětrichovskou knihovnu na cenu Knihovna roku 2013 a knihovna obdržela ocenění Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR za kulturní a vzdělávací aktivity spojené s knihovnickými službami poskytované v rekonstruovaných prostorech navzdory přerušení v důsledku povodní z roku 2010. 50 let za knihovním pultem se zaujetím a obdivuhodnou energií – děkujeme!

Knihovnik/knihovnice roku 2017 za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji

JAROSLAVA STARCOVÁ

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Paní Jaroslava Starcová z Krajské vědecké knihovny získala tuto cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji v kategorii profesionální knihovny. Svou věrnost knihovnické

profesi a liberecké knihovně prokázala tím, že od roku 1981, kdy do tehdejší Státní vědecké knihovny v Liberci nastoupila, zde setrvala a na různých pozicích se mnoho let věnovala regionálnímu knihovnictví. Jako krajská

metodička působí od roku 2008. Zde má na starosti všechnu agendu, která souvisí s činností metodika – zejména koordinaci plnění regionálních funkcí, organizaci vzdělávacích akcí pro knihovníky celého regionu, tvorbu statistik, poradenskou a konzultační činnost a jiné. Její odbornost a vědomosti, ochota se neustále vzdělávat, včetně vycházení vstřícným novým informačním technologiím, schopnost komunikace a výborné organizační dovednosti z ní činí velmi cenného pracovníka, který

po mnoho let utvářel regionální knihovnictví celého kraje. Svoji odbornost a vysokou profesionalitu zúročuje také jako členka komise pro Vesnici roku Libereckého kraje a nově také jako členka celostátní komise pro ocenění Knihovna roku. K tomu všemu ještě třeba zdůraznit, že je pilířem naší regionální organizace SKIP Libereckého kraje, pro kterou neúnavně a nezištně pracuje více než dvě desítky let, je organizátorem celé řady našich SKIPových projektů, akcí a aktivit. V neposlední řadě už 15 let vykonává nevýdělnou roli hospodáře regionální organizace, bezchybně a zdarma vede naše účetnictví. Ocenění, které bylo Jaroslavě Starcové uděleno, je vyjádřením našeho hlubokého respektu k její práci a úcty k jejím lidským kvalitám.

Knihovník/knihovnice roku 2017 Libereckého kraje

ŠÁRKA KALFERSTOVÁ

Místní knihovna ve Svijanech

Paní Šárka Kalferstová z Místní knihovny ve Svijanech získala titul Knihovnice roku 2017 za mimořádně úspěšné vedení místní knihovny. Ve svijanské knihovně se realizuje neobyčejné množství kulturních, vzdělávacích a společenských akcí, knihovna je živým společenským centrem obce, kterou vyhledávají všechny věkové kategorie. Přestože se zde velmi úspěšně realizují různé přednášky, besedy, dílny a promítání, paní knihovnice nikdy nezapomíná na podstatu našich služeb a velmi intenzivně se věnuje projektům na podporu čtenářství a přípravě

k tomu různé akce, jako například společná čtení, oceňování nejlepších čtenářů, nocování v knihovně a řadu dalších. Paní Šárka Kalferstová se rovněž připojila k ojedinělému projektu Noc literatury (veřejná čtení evropské literatury na atraktivních a běžně nedostupných

místech), starším občanům s úspěchem nabídla znovuoobjevené oslavy MDŽ. Vymýšlí i další kulturní akce, které se konají mimo knihovnu, a neobejde se bez ní rozsvěcení vánočního stromu, společné zpívání koled, posezení seniorů, vítání občánků, dětské dny či sportovní odpoledne. Pořádá výlety pro děti i seniory, zájezdy do divadel a ujala se i práce kronikářky. Pan starosta, který ostatně paní knihovnici na ocenění nominoval, zvláště oceňuje její způsob propojování akcí, kde se potkávají senioři s malými dětmi. Obě věkové skupiny se navzájem obohacují a děti se již od útlého věku učí, jak přistupovat, pomáhat a komunikovat se seniory, a ony jim na oplátku vytvářejí příjemnou

a bezprostřední atmosféru jen tak, jak to děti umí. Paní Šárka Kalferstová s nadšením a elánem úspěšně buduje ve Svijanech komunitní knihovnu a za to jí patří náš obdiv a uznání.

Po chvílích slávy, oceňování a odměňování došlo i na odborný program. Letos jsme si pozvali Mgr. Romana Giebische, Ph.D., vedoucího oddělení vzdělávání při Knihovnickém institutu Národní knihovny ČR. Ve svém příspěvku představil hlavní projekty, které SKIP pro knihovny připravuje, podporuje a organizačně zajišťuje, například novinku roku 2018 – Bookstart – s knížkou do života nebo Knížku pro prvňáčka a další.

Po přestávce následoval blok Inspirace z našich knihoven – Centrální portál knihoven uvedla a možnosti jeho využití knihovnický i uživatelé přiblížila Jaroslava Starcová, novinky v oblasti elektronických služeb Krajské vědecké knihovny představila PhDr. Dana Petříděsová. Nový nástroj pro doplňování knihovního fondu – Akviziční portál pak prezentoval Mgr. et Mgr. Jaroslav Kríž, ředitel Městské knihovny Antonína Marka v Turnově. Tradiční blok Ze zahraničních knihoven byl obohacen vyprávěním PhDr. Ludmily Sýkrové, která přítomným přiblížila dojmy, zážitky a nové inspirace ze slovinských knihoven, kam směřovala studijní cesta SKIP. Fotografie z příjemného dne, ve kterém nechyběla dokonce ani mikulášská nadílka, najdete jako obvykle na rajčeti: <https://www.rajce.net/a14753766>.

Za Regionální výbor SKIP Liberecka
PhDr. Dana Kroulíková

Svět hravých věd

PODÍVEJ SE NA TAHLE SLOVA V ZRCADLE

Jsou pozpátku, no a co. Zkus je navíc otočit vzhůru nohama. Aha?! Jak je to možné? Vymyslíš vlastní slova, u kterých to bude fungovat? Podaří se ti i nějaká víceslabičná?

Zdeněk Rakušan

LUP
KEC
HOCH
START

stejně (jsou souměrná podle ododorovné osy): B, C, D, E, H, I, K, O, X. Mnoho smysluplných vě- ceslabičných slov z nich asi neseštatvime, ale pár ano, např: BOBEK, CHODEC či KIBIC (ten, kdo sleduje hráče karet a mluví jim do hry).

V zrcadle jsou slova pozpátku. Když je obrát- me vzhůru nohama, můžeme je zase číst zleva doprava, ale jednotlivá písmena budou hlavou dolů. To u některých písmen nevadí, protože když je síkovně napíšeme, tak vypadají pořád

Výsledky XVI. ročníku literární soutěže

Nadace škola hrou a iQLANDIA, o. p. s., Liberec –
„Řekni mi, co čteš“ – téma: „Je pro Tebe KNIHA
pouhé SLOVO?“

Porota přijala v tomto XVI. ročníku celkem 58 prací ze základních škol a gymnázií LK, dorazilo i několik sólových prací poslaných dětskými autory z vlastní iniciativy. Porotou byla hodnocena originalita, vtip, nápaditost i písemný projev, a to včetně využití správné češtiny. Velké díky ze strany pořadatelů i dalších partnerů patří všem 58 soutěžícím za jejich příspěvky, výhercům přidáváme navíc upřímné blahopřání.

Zároveň děkujeme, a to velmi, i pedagogům za jejich účinnou pomoc a propagaci celé akce – každoročně je dobré tuto spolupráci zdůraznit – bez nich by rozhodně žádná účast v soutěži nebyla!

Vzkaz všem účastníkům soutěže: Přes realitu pouhých 10 hlavních cen a 4 cen vedlejších je víc jasné, že vítězem je vlastně každý účastník! Nikdo tady opravdu neprohrál – každá přečtená knížka, Váš zájem o četbu, psaní, názor

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

Pořadí	Jméno	Škola
1.	Aneta Marešová	ZŠ 5. května Liberec
2.	Viktor Zoubek	ZŠ Liberecká, Jablonec nad Nisou
3.	Ondřej Vlk	Podještědské gymnázium Liberec
4.	Lea Martanová	Podještědské gymnázium Liberec
5.	Viktorie Frolíková	ZŠ a MŠ Hejnice
6.	Tereza Smutná	ZŠ a MŠ Hejnice
7.	Barbora Hájková	ZŠ 5. května Liberec
8.	Tomáš Kíryk	Podještědské gymnázium Liberec
9.	Magdaléna Tichá	Podještědské gymnázium Liberec
10.	Veronika Vopatová	Gymnázium Mimoň

zvláštní ceny:

Krajská vědecká knihovna Liberec	Linda Procházková	ZŠ Liberecká, Jablonec nad Nisou
iGLANDIA, o. p. s., Liberec	Natalie Merker	ZŠ Liberecká, Jablonec nad Nisou
Centrum Babylon	Ondřej Klimeš	ZŠ 5. května Liberec
Nadace škola hrou Liberec	Veronika Teclová	ZŠ a MŠ Hejnice

na věci související – to vše je osobním přínosem pro každého z Vás, přispívá to k všeobecnému vzdělání i rozhledu. Jedná se „jen“ o soutěž, kterých se, pokud budete mít čas a hlavně zájem, zúčastníte určitě ještě mnohokrát, a pokud se dnes někdo neumístil, „zítek“ může přinést naprostý opak. Děkujeme

všem za účast v soutěži, upřímně přejeme, ať se Vám daří ve všech směrech Vašeho dalšího života, ať Vás vždy provází nejen dobré zdraví a optimistická nálada, a hlavně – ať je pro Vás kdykoli k dispozici nejen dobrý přítel, ale i dobrá knížka!

Březen 2018/MK/JF

Výtvarná a literární soutěž na pobočce Vesec

Už posedmé se konalo na pobočce Vesec bienále výtvarné a literární soutěže, tentokrát pod názvem Zvírátka jsou naši přátelé.

Sešly se výtvarné práce ze tří mateřských škol a tří základních škol. 8. prosince 2017 proběhla vernisáž výtvarných prací, na kterou byli pozváni vítězové jednotlivých kategorií. Ceny předával herec Marek Sýkora, který

si s dětmi i zazpíval a zahrál pohádku o maxipsu Fíkovi. Po ukončení vernisáže se zájemci zúčastnili vánoční dílny, kterou pro ně připravily Dobrotety a Jitka Nováková. Literární soutěž byla tentokrát obelána pouze jedním příspěvkem. Čtrnáctiletá Věra Polášková

z Chrastavy získala Diplom – Cenu poroty za citlivý přístup k tématu. Vítězné práce postupují do Krajské přehlídky Kde končí svět organizované Klubem dětských knihoven SKIP ČR.

Saša Bezděková

Zvířátka a nebe

V ě r a P o l á š k o v á - 1 4 l e t

Děvče se dostalo do nebe,
namísto, aby se smálo,
zoufale tře prsty o sebe,
a k pláči chybí mu málo.

Svatý Petr

Pročpak jsi dcero tak přesmutná?
Nebeské jídlo Ti nechutná?
Nebo tě zpěv bije do uší?
Usměj se, smutek ti nesluší.

Není tu s tebou tvá rodina?
Určitě nebudeš jediná.
Matku a otce tu máš?

Dívka

(přikývne)
Chybí tu pejsánek náš.

Povíte mi proč tu není?

Svatý Petr

(soucítěně)
Ach mé milé dítě...

Dívka

(prosebně)
Možná se mi výraz změní,
když mi odpovíte.

(zasněně)

Sním o tom, jak ke mně kluše,
měl mě vždycky tolik rád.
Co se týče jeho duše,
čistá je jak nedělní šat.

Svatý Petr

(poučuje)
Pejscí nejsou jako my,
nechodí na kázání,
modlití se neumí,
nejsou k Bohu vázáni.

Dívka

(vzpourně)

A zrovna jsou jako my,
slouží Bohu jako jiní,
že se modlit neumí,
dvakrát tolik se pak činí!

Právě jako děťátko,
a v tom si jsem jistá,
narodí se zvířátko,
stejná duše čistá.

Cožpak jazyk jalový,
ubírá jim v ceně?
Zvířátka jsou jako my!
Nebo obráceně?

Svatý Petr

(výbružně)

Važ děvenko svoje slova,
Bůh to všechno uslyší,
i když jsi tu zřejmě nová,
pravidla se neliší.

Dívka

(rozčileně)

Mlčet se ode mě čeká?
Vždy jsem byla prostořeká.

Bůh

(usmívá se)

Co že se tu právě stalo?
Kdo mi odpoví?
Malé dítě vynadalo,
mému Petrovi.

Však nestrachuj se, krásná panno,
nezlobím se na tebe,
proto hnedka zítra ráno,
vezmu pejsky do nebe.

Pejsky, kočky, ovečky...
Ať jsem spravedlivý,
zkrátka všechny tvorečky,
co už nejsou živi.

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

Výsledky výtvarné soutěže na pobočce Vesec

MŠ INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE

1. místo	Kateřina Hubáčková	MŠ Jeřmanická
2. místo	Valentýna Kochlíková	MŠ Jeřmanická
3. místo	Kateřina Danko Kubík Jakeš	MŠ Malínek MŠ Mikulov

MŠ KOLEKTIVNÍ PRÁCE

1. místo	Fíla Janů, Radek Hlaváček, Dominik Ibl	MŠ Malínek
2. místo	třída Duháčků (Viktorka, Emička, František, Elenka L., Oliverek, Šimonek, Ferda, Natálka)	MŠ Mikulov
3. místo	kolektivní práce třídy Berušek	MŠ Malínek

PRVNÍ TŘÍDA

1. místo	Josefína Žezulková	ZŠ Husova Liberec
2. místo	Aneta Vobecká	ZŠ Husova
3. místo	Alžběta Řihová	ZŠ Husova

DRUHÁ TŘÍDA

1. místo	Sára Mocová	ZŠ Husova
----------	--------------------	-----------

TŘETÍ TŘÍDA

1. místo	Štěpánka Dvořáková	ZŠ Vesec
2. místo	Anna Baboráková Mája Vávrová	ZŠ Česká ZŠ Česká
3. místo	Veronika Volfová	ZŠ Česká
Cena poroty	Veronika Kunešová Hynek Bulíř Olívie Kicová	ZŠ Kaplického ZŠ Kaplického ZŠ Česká

ČTVRTÁ TŘÍDA

1. místo	Tereza Váchová	ZŠ Česká
2. místo	Pavel Žlebek	ZŠ Česká
3. místo	Lucie Lelková David Linhart	ZŠ Česká ZŠ Česká
Cena poroty	Filip Vlč	ZŠ Česká
Cena knihovníka	Eliška Tatičková Karolína Tatičková Simona Součková	ZŠ Kunratická ZŠ Kunratická ZŠ U Školy

STRÍPKY Z RÁJE II.

NEPIŠTE DO ŠUPLÍKU, ALE DO SOUTĚŽE!

Soutěžíme ve dvou žánrech. V **proze** (povídka či úryvek z románu) a **poezii** (básně, případně písňové texty), na téma Český ráj, může se však jednat o zcela volnou asociaci. Zúčastnit se mohou autoři a autorky od 15 let (včetně).

V nezávislé porotě zasednou mimo jiné:
překladatelka a spisovatelka **Bára Gregorová**,
spisovatelka **Martina Bittnerová**,
báseň a spisovatel **Radek Malý**,
báseň **Ondřej Hanus**.

Svá literární díla pošlete nejpozději do **30. dubna 2018**.

Více na: www.stripkyzraje.cz

pořadatelé

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ INSPIROVANÁ ČESKÝM RÁJEM

LIBERECKO

v české krásné literatuře XIV.

Severní Čechy v literatuře Májovců 4. Z Českého ráje na Českolipsko a dál...

Marek Sekyra

Kromě písničích autorek v předchozí části seriálu se i další prozaici, spojení se skupinou Májovců, ve svém díle věnovali krajině Liberecka či jeho bezprostředního okolí.

Poslední román **Gustava Pfliegera Moravského** (27. července 1833, Karasín – 20. září 1875, Praha), **Paní fabrikantová** (1873), je situovaný do Sedmihorek. Pflieger Moravský se v těchto lázních pokoušel léčit s tuberkulózou, navštívil je v červenci roku 1857 cestou od přátel z Hořic do Drážďan, během níž navštívil též Jičín, Hrubou Skálu, Turnov, Sychrov a také Liberec. „Čarokrásné, divoromantické krajiny okolo Turnova vtiskly se mi navždy v paměti,“ zaznamenal si do deníku. Prostředí a okolní krajina ho natolik okouzly, že se to odrazilo i ve zmiňovaném románu:

„Od krajského města J... vede pěkná silnice k severozápadu v šedomodré hřebeny hor, ježto tvoří první výběžky velebných Krkonoš. Na mezích podle silnice se táhnoucích zavítá zde onde ještě milé

jarní kvítka, co dávno uprchlého máje opožděný a zapomenutý dárek, jenž tím více oku lahodí, čím méně se ho cestující nadá. Jabloně, vroubící hluboké příkopy, svým bujným listím oživují jednotvárnost bílé čáry, která obíhající výšiny a svázejíc se s úklonů podobá se obrovskému hadu a zarývá se tu i tam v mohutné boky i strmých skal. Dále a dále rozkládá dlouhá svá ramena, tu mizí na chvíli v bujném zelenu rozbíhajícího se lesa, tam opět vyhlíží ze skalnatého ústupu a kradě se nad hlubní, znamenanou dlouhým zábradlím aneb po straně vyvstávajícími žulovými koly, že zdá se, jako by velké zuby se draly z pokraje jejího. Konečně zmizí úplně zrakům v modré dáli a objeví se teprve, až nový údol spatříme za vysokým úvalem, jenžto poněmhu za námi ustupuje.

A nyní jaký to rozkošný pohled! Když slezeme první hřeben před námi vyvstávajícího pohoří, ježto tvoří ohromnými jako by vlnami velké moře a do nedohledné dálky se valí širým tím krajem před námi a za námi, tu nacházíme se u vchodu do krásného, hlubokého údolí. K východu a západu rozbíhá se údolí toto

velkolepou úžlabinou v mlhavou planinu, již modrá dálka šedavým dýmem zakončuje. Šířka pak jeho není ani na dvě hodiny, tak že s nejvyšší straně se strany jediné viděti dobře městečko na boku pohon protějšího, a lze rozeznati i kostel a velikou jakousi budovu v nemalém chumáci bílých čar, domů to, ježto se oku ukazují jako na nějakém mlhavém obraze.

Krásu však tohoto rozkošného údolí množí bujná zeleň luk, a zvláště pak řeka, která z lůna Krkonošů původ svůj beroucí a horskými potoky rozvodněná ryje si cestu skalami a srázy jako divoké rozpustilé hříbě, až se v rozlehlejší dolině promění v široký, tiše plynoucí tok. Prošedší celou délkou krásné údolí, tratí se na modrém obzoru, by od východu svůj běh k jihu obrátila, a tam pádí skalnatou úžlabinou do dále.

Místo, z něhož se díváme dolů do kraje, jest malá mytina, táhnoucí se okolo horské silnice. Podál vpravo i vlevo rozkládá se po obrovském boku pohoří nepřehledný les, a na zad mizí za námi silnice, jižto přijíždíme, taktéž v hlubokém stínu bukovi. Před námi pak otevírá se to krásné panoráma, jež jsme slabým náčrtem popsali, a jichž ve velebných Krkonoších se jeví četné množství. Sneseme-li svůj toulavý zrak dolů do kraje, vítá nám na první pohled město V..., kamž vede bílá silnice v nepočítaných polokruzích se svázející přes úklonky pahorkův, když byla dřívě k hučící řece zabočila.

Od západu, odkud řeka přitéká, táhne se k severu druhé údolí výš a vyše, až splyne s hřebeny sousedních hor a s modrým obzorem v jednu brunátnou čáru. Asi tři vesnice, po půl hodině od sebe vzdálené, vykukují z hustého stromoví, a z nízkých komínů chudobných baráků vystupuje

kouř, jenž níže se, tvoří celé mraky a táhne se dolem, až se spojuje s lehkou mlhou v jeden závoj.“

Město J... je zřejmě Jičín, o podkrkonošském městečku V... se můžeme jen dohadovat, zda se jedná o Vrchlabí, a stejně tak, zda zmíněnou řekou je Labe. Lázně Sedmihorky v dalších úryvcích jsou již zcela jednoznačné.

„Lázně S... mají překrásné položení. Ještě nedávno málo kdo o nich věděl, za několik roků podařilo se však správě a lázeňskému lékaři, získati jim pověstí ne více úsední. Na léto se tam sjíždí nejen velká část skutečného obecnictva — ano velmi zdravých hostů tam zavítá množství toliko pro změnu místa a povětrí, pro krásné výlety, jež podniknouti náleží také k potřebám letního počasí.“

„Bylo krásné jitro. ... Ptáci veselé zpěvovali své ranní písně, z vůkolních lesů přinášel lehounký vánek lahodné zápachy, s nimiž se pojila vůně růží ze zahrádek skorém u každého domu v lesklém hávu bujného zelení se stkvoucích; vzduch se trásl bzučením mušek; z povzdálí doletal šumot bystriny vrhající se skalisky do hlubokého údolí, a v tu tu přepůvabnou hudbu zapadal táhlý zvuk zvonův z nedalekého městečka vyzvánějících na mši svatou.“

Byla neděle.

Na silnici počínalo býti velmi živo. Lázeňští hosté po ranní procházce počali se pomalu scházeti k restauracím na snídání, těšice se z krásného počasí a umlouvající se na společné vycházky do blízkého okolí.

Albert pustil se s baronkou Rolandovou po silnici dolů údolím, po jehož bocích, jak

jsme už byli podotkli, lázně S... se rozprostíraly. Netrválo to ani pět minut a zabočili k lesu.“

Místem, jehož totožnost již nejsme schopni přesně určit, je Lipovický zámek. Podle autora ležel poblíž hranic s panstvím, v němž leželo městečko V... Od zámku se šlo dlouhým stromořadím ke gloriету, odkud byla vyhlídka do Lipovického parku:

„Zámek Lipovický měl překrásnou polohu. Opíraje se o malý svah stál hlavním průčelím k východu. Po stranách šla okna do zahrady, ježto se táhla v pozadí hlavní budovy po návrší a zabíhal do háje voňavého jehličí. Před zámkem pak

v modré dáli otvíralo se překrásné údolí, tvořené hřebeny hor sklánějícími se s jihu a se severu, ježto směle do hlubin skalnatých své poslední výběžky vysílaly. Když ze zámku na vysoký vjezd se vystoupilo, vítala příchozího planina velmi široká, lemovaná bujnou zelení kvetoucího křoví, které tvořilo mocný polokruh, z něhož ve směru s hlavním průčelím vpravo a vlevo dlouhé stromořadí svá ramena rozestíralo. Pěkná rovina před zámkem byla středem velkého bujícího parku.“

V Sedmihorkách pobýval i hlavní hrdina stejnojmenného Pflegerova veršovaného románu **Pan Višínský** (1859), „zbytečný člověk“ po vzoru hrdinů děl Puškina a Lermontova:

*Pak navštívil i krkonošské hory
A vnímal velké divy přírody,
Kde vodí bystré řeky věčné vzpory
Skal mlhavých, nebetyčných s původy!
Ó, vítejte mu, vy šumící bory,
...
Kde mocné skály slabý krok můj nesly,
...
Ať zrak mu téká, kde se žene přítval
Po vašich temenech, tam k výsosti!
Ať odpočívá, jak jsem odpočíval,
Na měkkém mechu lesů temnošumných,
...
Tam mocná Sněžka bílým mrakem krytá
...
Kde válka živlů ve skály je vrytá,
U skryší strmých pověstného Říku,
Tu šumných vodospádů v divém ryku
On vidí divy s myslí ohromenou!
Pak jako ráje branou otevřenou
K rozkošným Sedmihorkám rád zabývá,
Kde nebe zemi roztouženě líbá.*

Višínský, stejně jako Pfleger, se v Sedmihorkách léčil a pozoroval okolí:

*On viděl jen, jak mocí bezohlednou
Zde dravý osud smutné ve ruiny
Ty změnil starých hradů mocné klíny;
...*

A pokračoval dále severními Čechami do Teplic a nakonec i do Drážďan:

*Jak pravým rájem bral se k Kamenici
A odtamtud dál k Labi šumnému;
Pak k Milešovu, mrakům vzduchující
A odtud Čech ku kraji slavnému,
Kde hojebnými zdroji pramenící
Se vine věnec světoznámých lázní.*

Višínský také čte díla českých autorů, mj. se v knize zmiňuje *Máj a Křivoklát* K. H. Máchy.

V Drážďanech se částečně odehrává i děj románu *Dva umělci* (1858). Cestu podél Labe líčí autor následovně:

Celý kraj ležel před námi jako ráj právě otevřený divícím se zrakům, na lučinách zářily miliony nejkrásnějších perel, svěží zeleň nadměru vábila oko, jež zaplaveno půvabností rozkošné vyhlídky tékalo v modrou dálku, kde se v sedém kruhu, opínajícím brunátný obzor, hloubilo v luzně kynoucích pahorcích. Jako vichřice, na bouřných perutích rozvolněná, jsme kvapili k Ústí. Tu náhle se objevil udiveným zrakům jako znamení hrozby, jako strašný, černý pomník šedých, krvavých věků, starý zbytek sesutého hradu Střekova co věrný strážce mezi vlastí, ač věkem jako zbytečná stráž zapomenutý! Snad každého okolojedoucího prochvěje horečný úpal, když pozří na ostatky věkem

zpuchřelých hradeb a věží, jež se sblížíjí v rychlých vlnách Labe, jako by se zdály rozmýšlet, mají-li se vrhnouti v tichý, vlhký hrob, anebo vzdorovati ještě větru a lijáku, budoucím rokům smutná památka minulosti! ...

V Ústí jsem opustil železnici, abych svou osobu svěřil nikoliv nebezpečným vlnám mírného Labe, jež spěje z rodné vlasti v dalekou cizinu tiše, němě, v hlubinách svých chovajíc tisícero památek zášlých dějů, a hory, vypravující o strašných bojích uplynulých století, odvázejí se mírně v modré hladině, oživlé jediné lodkami slídivých rybářů a lenivým davem obchodních lodí. Historické upomínky rozletěly se po všech koncích, až konečně se opět zastavily na místě, odkud vysly. Poslouchal jsem, zdali kolem dokola naleznou ozvěnu; avšak vše bylo ticho, jenom zvony rušily mír němě výmluvné krajiny, kde kdysi hřímal strašný hlomoz zbraní a udatné volání statečných vůdců...

Blouznění to zaujalo mou pozornost tak, že jsem ani neviděl, že parolod, na

kerou jsem byl vstoupil, odrazila od špinavého břehu a že pěnicí se vlny unášely lehký stroj na svých mohutných ramenech. Ústí se počalo haliti v modrý závoj; tvář údolí střídala každou čtvrt hodiny svůj půvabný zevnějšek; hluboká úžlabina, již se Labe valí jako mocný stříbrný proud, vysílala vždy větší a vyšší boky po obou stranách k nebesům, jen tu a tam se rozstáhl lesem obrostlý hřbet obrovským svým tělem v rozlehlejší nížinu, aby co nevidět, zapřev svůj původní stav, opět se vztyčil ve vysoký vrchol, chovaje na sobě celé obrazy divně nakupených skalisk.

Po krátkém zastavení jsme minuli Děčín; zámek počal za horami mízeti jako drahá památka vlasti; jako poslední pozdravení kynula nám jeho střecha, až se jedním rázem ukryla za bujné listí pučícího parku. Sotva jsem odvrátil své toužebné zraky od venkovského sídla staré hraběcí rodiny a zíral kupředu vytržený půvabností rozkvetlých vsady břehů.

Parolod' houkala se dále jako labuť a trudné, vzbuzené myšlenky o marnosti všeho, co bylo ponecháno zubům času, rozptýlila měnící se tvářnost krásného vůkolí, jež počalo bráti na sebe ráz srázoovitých stěn, utvořených přírodou k ochranně úžlabných břehů. Stromoví kvetoucích zabrad, rozkládajících se na úpatí skalisk, pojilo se s bukovím a jedlemi, jež vypínaly svá stíhlá temena nad skladné stěny obromných balvanů pískovitých skal: to vše střídá se úměrně a dodává dojmu, z velikosti těchto výtvorů mnohočinné přírody vzbuzenému, jakési uhlazenosti a příjemnosti.

Obrátil jsem se opět kupředu, a tu ve váhavém tanci točil se před námi Lilienstein a Kónigsstein, brzy nám dávaje pozdravení z pravé strany, aby nám kynul

co nevidět opět z levé v celé své mohutné velikosti a vážnosti. Rozkošné městečko Šandava pozdravilo nás svými červenými střechami a zvalo ke krátkému zastavení. Vzorná čistota tohoto milého zástaovního místa jakož i přepůvabné položení a vůkolní romantická krajina účinkují nad míru lahodně na každého pocestného.

Po krátkém čase vítala nás Pirna a odtud počíná se úžina těsných břehů zponenáhla rozkládati v příjemnou nížinu, zvláště na levém břehu řeky. Krásný, velebný proud po pravé straně poutá stejné pohoří svým vysokým hřbetem, až se konečně u samých Drážďan skloní a rozloží v úplnou rovinu, jako by se takto chtělo podrobiti zákonům hlavního města krásné vlasti.

A opět se setkáváme i s „krásným okolím světových Teplíc“, zůstaneme-li v okruhu severních Čech. Ty společně s Ústím (Ouštím) nalezneme zmíněny i v románu **Ztracený život** (1862).

Do Libereckého kraje je situován i začátek románu **Z malého světa** (1864):

Asi půl hodinky od Turnova rozkládá se velmi malebně na úpatí malého výběžku modrého pohoří pohorská vesnička. Když slunce po dlouhém letním dnu zachází a za starý zámek sychrovský se ukrývá, tu se obrázejí žeřavé paprsky slábnoucího světla jeho o malý pozlacený kříž, jenž vysoko ční na vížce kostelní k modrým nebesům. Kříž ten přežil mnoho změn, dlouhý čas přeletěl přes jeho zlatá ramena – svou starožitnou formou vybízí k pozornosti a k úctě.

Divili jsme se, jak do té tiché, chudé vesničky zabloudilo zlato, a tu nám povídal

starý kostelník, jenž mimo svůj úřad kostelní provozoval ctihodné řemeslo ševcovské, že ten chrám Páně byl vystaven asi před dvěma sty lety k službám božím české církve. Pozdější majetník statku, k němuž přináležela vesnice, byl však horlivý katolík a ku větší slávě boží dal postavit nový chrám Páně na zříceninách starého kostela a v něm zříditi krásný oltář, na věž pak vztýčiti pozlacený kříž.

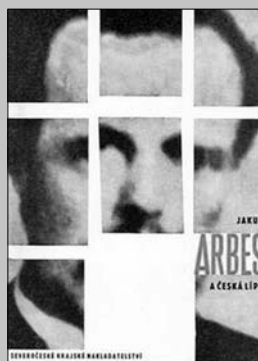
Je to rozkošný kouteček, kde se ta vesnička rozprostírá. Tehdy, kdy naše povídka počíná, bylo úpatí toho horského výběžku, po němž malé domky veské rozsypány byly, poněkud divočejší. Pod rozsedlinami sesutých skal rozkládalo se bujné jedlí, nad vesničkou táhl se ještě hustý a vysoký les. Dnes sotva někdo poznal by novověký háv, do něhož se krajinka celá oblékla. Mladé stromové vypíná se nad vesničkou, dole pak pod skalami, jimiž si probral cestu hučivý potok, ustoupily jedle ječmenu a žitu a okolo každého z padesáti domků celé vesničky vine se tyčkovým plotem jako pružná lemovaná síť záhonkovitá zahrada.

Kosteltíček pak, o němž jsme se svrchu zmínili, byl jaksi vystrčen až na nejpřednější kraj výběžku a díval se s utěšením přímo do úrodného bujného údolíčka. Ne daleko pak kostela stála malá chatrč s třemi okny k západu obrácená a okolo ní se vinula zahrádka, jejížto čistá úprava jevila opravdu pečlivou ruku majetníkovu. V chatrči té bydlel starý kostelník tkadlec Procházkva, jenž zastával ten svůj úřad roku 1805 a byl předchůdcem počestného ševce, jenžto nám krásný oltář v kostele veleochotně ukázal a na zlatý kříž na věži zvláště nás upozornil.

Mladá Boleslav sice leží již za hranicemi Libereckého kraje, ale ne tak

daleko, abychom alespoň nezmínili další autory spjaté se skupinou Májovců, zdejšího rodáka **Aloise Vojtěcha Šmilovského** (24. ledna 1837 – 20. června 1883, Litomyšl), jenž město zobrazil v některých povídkách, a **Ferdinanda Schulze** (17. ledna 1835, Ronov nad Doubravkou – 16. února 1905, Praha), který prožil v Mladé Boleslavi dva roky studia na gymnáziu a kterého pobyt později inspiroval k próze **Latinská babička**.

Jakub Arbes (12. června 1840, Smíchov – 8. dubna 1914, Smíchov) strávil v letech 1873 až 1874 třináct

měsíců v českolipském žaláři, v němž pracoval na některých romanetech (např. **Sivooký démon** a **Zázračná madona**) a kam také později umístil děj romaneta **Akrobati** (1878). O vězení v něm píše:

„Na podzim r. 1873 octnul jsem se v podobném vězení v České Lípě.

...

Byl jsem ubytován v přizemních „apartementech“ budovy krajského soudu

poněkud těsně a nepohodlně, ale přece snesitelně.

...

Vmysliž se, laskavý čtenáři, v moji situaci! Představ si, že nalézáš se v malém

Bývalý zámček U věvody ze Zákup, v němž se rozhodovalo o vině Jakuba Arbese

pokojíčku, v němž kromě obyčejné dřevěné pryčny, starého stolu, dvou židlí, umyvadla a železných, zvenku vytápěných kamínek není pranic než dubové zavřené dvěře, zamřížované okénko a drahocenné tvé já, o jehož pohodlí jest poněkud lakotně postaráno obyčejným slamníkem, dvěma erárními houněmi, dvěma tvými poduškami a jednou peřinou a k jehož poučení i kratochvilí povoleno úředně asi padesát ‚cenzurovaných‘ knih, jeden úřední a jeden polouřední časopis, pak dvě nebo tři brková péra, kalamár a několik archů obyčejného papíru.

...

Mysli si, že ležíš na pryčně naznak natažen a s rukama pod hlavou, že díváš se do stropu, kam jsi se byl už nescíslněkráte po celé hodiny díval; ... a arcí pak, možno-li jest diviti se, když člověk náhle s pryčny seskočí a počne prudce přecházeti: tři a půl kroku ode dveří k oknu a rovněž tolik kroků od okna ku dveřím; když

zasedne po chvíli ku stolu, vezme papír a péro, aby něco psal, ale zanedlouho péro odhodí a vyskočí na stůl, odkud jedině jest možno zadívatí se zamřížovaným okénkem v ztlachtou noční krajinu...

...

Milě, příjemné ticho bylo náhle přerušeno vzdáleným zapísknutím parostroje a hned nato zaslechl jsem drkotavý, vždy více se blížící hukot příjíždějícího vlaku.

...

Příjížděl to vlak od Šluknova a Rumburku, zastavil se na pět minut v nádraží českolipském a ujížděl pak dále k Bakovu.

A ani jednou jsem vlaku toho nepřeslechl. Pokaždé jsem vyskočil na stůl a zadíval se okénkem směrem k nádraží, jež bylo od budovy krajského soudu asi půl hodiny cesty vzdáleno.

I tentokráte jsem vyskočil na stůl a zadíval se k nádraží; ale neviděl jsem nic jiného nežli temné obrysy vzdálených pohoří, za kterýmiž se táhla železniční trať...

...

Byl jasný podzimní den. Listoví stromů a keřů počínalo již žloutnouti a opadávati; přes holá, pustá strniště vál studený a časem dosti prudký vítr.

Romantická krajina kolem měla ráz smutný a zádumčivý.

Zvolna, co noha nohu mine, ubíral jsem se k budově telegrafního úřadu.

...

Vsedl jsem do povozu a kočí práskl do koní; povoz mírným cvaalem ujížděl městem a zabočil pak na silnici, vedoucí k nádraží.

Pohřížen v myšlenky a upomínky, jež se mi mimovolně utíraly, nevnímal jsem si ničeho kolem.

Teprve když jsme se octli asi čtvrt hodiny za městem, ohlédl jsem se v otevřeném povoze, abych se podíval ještě jednou na město...

...

Vlak od Rumburku byl právě přijel; v nádraží bylo velké množství lidu.“

Ze severočeských míst je v romanech zmíněn ještě Varnsdorf. V romanech *Dubokřídlá psyché* (1891) pak jsou zmiňovány berlínské ulice, pojmenované po českých městech, mj. Gitschiner (*Jičín*), Náchod, Skalitzer (*Česká Skalice*), Teplitzer či Reichenberger Strasse, tedy Liberecká.

Po spisovateli je dnes paradoxně v České Lípě nazvána restaurace v Moskevské ulici, bývalý zámeček U Vévody ze Zákup, v němž se rozhodovalo o jeho vině. Žalář ležel nedaleko ve stejné ulici, dnes zde sídlí praktická škola. V roce 1959 byla obě místa označena pamětními deskami, odhalenými 18. října. Desku na hostinci, v té době Závodním klubem Jakuba Arbesa při podniku Nářadí, vytvořil sochař František Lipenský podle fotografie autora v době jeho šedesátých narozenin. Deska na škole je také od Františka Lipenského podle Arbesova portrétu od Roberta Wacicka. V devadesátých letech byla deska z hostince ukradena a skončila ve sběrných surovinách, odkud se našetřít dostala na nádvoří radnice. Po Arbesovi se v Č. Lípě dochoval nožík, kapesník a pero, uložené ve Vlastivědném muzeu. Podrobnější informace k pobytu autora v České Lípě je možné nalézt např. ve sborníku *Jakub Arbes a Česká Lípa* (1964) a jeho jméno je také spojeno s rozluštěním deníkových záznamů

Karla Hynka Máchy, básníka spjatého nejvýrazněji s krajinou Českolipska, jak popisuje v díle *K. H. Mácha. Studie literární a povahopisná* (1886).

Povídky a báseň

Irena Eliášová

ANĎEL O VÁNOCÍCH

(skutečný příběh)

Konečně je tu Štědrý den, celý týden se nakupovalo a dnešním dnem skončí ty hrozný fronty v obchodech! Už budu jen pomalu chystat na štědrovečerní večeři.

„Mami, já zapomněla na dárek pro moji kamarádku Katku, musím ještě skočit do města,“ řekla moje nejmladší dcera a já vidím v jejích očích hrůzu.

„No tak, z toho nedělej drama a skoč do Tesca a něco ji vyber!“

„Já ale už nemám tolik peněz, dáš mi nějaké?“

„Kolik potřebuješ?“

„Bude stačit stovka, díky mami moc,“ poděkovala a dala mi pusku.

„Iris, ale neber žádná sluchátka na uši! Nech je doma!“

„Neměj starost, mamulenko, hned jsem zpátky.“

„Hlavně opravdu přijď hned, máme hodně práce.“

A šla celá natěšená, že dostala ode mě sto korunu, moje holčička je opravdu trdlo. Všechno nechává na poslední chvíli. Ale to snad jsou všechna děvčata v jejím věku, je jí patnáct a celý svět vidí v růžových barvách. Jenže to, co se událo potom, tak růžové nebylo!

Samozřejmě, že neposlechla a sluchátka si vzala s sebou. V obchodě se jí podařilo koupit pro kamarádku pěkný dárek a vyšla ven, chystala se jít domů, kde jsme na ni čekali.

Pro hlasitou hudbu nezaslechla tramvaj a vešla přímo pod ní. Na můstku bylo v té době plno lidí a někteří začali křičet leknutím, už už ji málem tramvaj shodila na zem pod sebou, když v tom najednou ji KDOSI prudce strhnul a přitáhl k sobě. Najednou ležela na zemi a lidé kolem ní stáli a mlčky na ni zírali. Vstala chtěla se poděkovat paní, která ji zachránila, ale ona dotyčná nikde nebyla, jen zahlédla ženskou postavu a kolem ní sluneční zář. Neskutečné, pomyslela si moje dcera.

„Kde je ta paní?“ zeptala se moje dcera lidí.

„Jaká paní?“ odpověděli jí lidi.

„Která mě strhla – odtáhla od tramvaje?“

„My jsme nikoho neviděli,“ odpověděli jí.

„Ale já cítila, jak mě někdo vzal za ramena.“

„Slečno musíte si dávat větší pozor a nemít sluchátka věčně na uších, to už byste byla po smrti.“

„To jo, nebýt té paní, co mě odtáhla, ale jak mohla tak rychle zmizet?“

„Ta paní, to byl váš anděl, slečno,“ řekla starší paní mé dceři.

Dcera přišla domů a vyprávěla mi všechno, jak se to událo, a od té doby přestala nosit sluchátka. Od té doby věří, že ANDELE jsou mezi námi, a já také věřím a jsem mu vděčná, že zachránil moji milovanou dcerku. Říkejme mu Anděl Gabriel...

MY A ROMSKÁ SÁGA V PANELÁKU

Noví nájemníci

„Jé, to bude něco! Hrůza a děs! To abychom si všechno pozamykali...“ křičí rozčilená paní Kovářová.

„Kdyby jenom zamykat, lidi, to bude náš konec!“

Ostatní bydlíci v paneláku se k ní přidali.

„Jen koukněte, jaké mají věci! Pane to teda jo, kde to všechno pobrali?“

„A kolik rodin se sem nastěhuje?“

„Nejmíň deset!“

Už se to nedalo poslouchat, v celém panelákovém domě jsou otevřená okna a každý pokřikuje. Jel jsem výtahem dolů a postavím se k domovním dveřím a taky čumím. Jsou tu tři stěhovací vozy, vykládají nábytek a různé věci co potřebují k životu. Romské rodiny, anebo je to jenom jedna rodina? No, mohu říct, že je hodně veselo! Každý kouká z okna a okna dokořán otevřená, hulákají, co jen jim ústa dovolí, a dovolí až příliš. Mně osobně je to trapné, mně jako koordinátorovi se to vůbec nelíbí. Tak jsem poodešel dopředu a začal na spolubydlící mávat s rukama, aby toho nechali.

„Prosím vás, lidi, nechte toho, tak se nastěhovali přeci jenom lidi! To musíte tak vyvádět?“

„A kolik jich tady bude bydlet, pane Mišíku?“ Jasně zvědavá a největší drbna Kovářová, vdova po řezníkovi, ta musí začínat vždy.

„Paní Kovářová, to já nevím, ale vidíte sama ne? Já myslím, že jedna rodina...“

„A budou bydlet v jednom bytě, ha, ha, jak jsou zvyklí, to bude bordel, pane Bóže.“

A přidávají se další, pokřikují a není slyšet jedno slušné slovo. Najednou se postavil jeden Rom a já myslím, že to je zřejmě otec. Menší postavy a s velkým břichem. Dal ruce v bok a promluvil.

„Co jste tak zvědavý? Jsme Romové, a co? Co pak my nesmíme bydlet slušně v paneláku jako vy? Nemáme na to právo? A já vám ukážu a moje žena Margita, že máme, to si pamatujte! Že nás je hodně? Ano, to jsme my a moje děti, ale nebojte se, každý máme svůj byt! A opovažte se nám dělat problémy, potom uvidíte, zavolám svého švagra a bude tady velmi zle. Necháte nás být a vůbec, já se nebudu s vámi zdržovat, musíme dát nábytek do bytu.“ Bydlíci pomalu zavírali okna, jak mluvil nový spolubydlíci. Mně se ulevilo. Už je tu klid. Šel jsem k vozu a představitel jsem se.

„Dobrý den, já vás tady vítám, jmenuji se Honza Mišík a jsem koordinátor jako sociální pracovník. Až budete něco potřebovat, co se týče vypisování a tak podobně, přijďte za mnou, bydlim ve druhém patře, ano?“

„No to mně těší, že nenadáváte na nás, ale my vás nebudeme potřebovat, moje děti psát dokážou, nejsou negramotní, ale já a moje žena vás budeme potřebovat. Jinak jsme normální, nemám rád politiku, a ani jí vůbec nerozumím, nechci s nikým mít nic, rozumíte mi?“

„Ano, rozumím vám...“

„To víte, že mi musíte rozumět, však já jsem starší než vy a mám prožitý život víc než vy, jste proti mně hodně mladý. A nejsem blbec, nedovolím, aby někdo ubližoval dětem, na to jsem hodně citlivý, chápete?“

„Ano, jenom jsem se chtěl zeptat, jestli jste na sociálce...“

„Já a moje žena máme důchod a to zasloužený!!! A moje maminka taky, ale nějaké penízky by se nám určitě hodily, to víte všechno je drahé...“ Řekl důrazně oči převrátil k nebi a zkrčžil ruce na hrudi.

„Až budete přestěhovaní, tak se u vás zastavím, ano?“

„Jen přijďte, nám nevádíte,“ řekl a usmál se, „to víte, my máme lidi rádi, pokud ovšem jsou na nás hodný.“

„Jasně, jasně, tady jsou taky hodní lidi, to jenom, že vás neznají. Chápete, ne?“

„Až moc chápu,“ řekl a otočil se ke mně zády volá na děti. „Dávejte to pomalu, ať nerozbijete něco, šunen?“ (slyšíte?) „Sar kerena mange ladž anglo gadže, o čanga tu-menge sa pagherava.“ „Jak mi budete dělat ostudu před bílými, nohy vám polámu!“

Z vozu vynášeli nábytek a mohu říct, že je toho dost! Otec na ně pokřikoval v romštině, nerozuměl jsem mu, ale asi je napomínal. Až teď teprve vidím, kolik jich je.

Je jich opravdu dost, zřejmě jedna rodina. To teda čumím, jak poslouchají otce. Taky bych chtěl, aby moje děti, až je budu mít, měly přede mnou takový respekt. Vynášejí s vozu nábytek, poslušně s doprovázejícím rozkazem otce, všichni i menší děti, ženy, ale nejstarší, zřejmě to bude babička, ta sedí na židli, před panelákem, a v klidu popíjí kávu a kouří cigáro. Mužská část rodiny, ti tahají velké kusy nábytku, a otec každou chvíli k bábě a je zvědav zda nepotřebuje cosi.

„Mamo, nebolí tě nohy?“

„Ne, jen hlavně už ať jsme v bytě a kluci ať zapnou tu televizi, za chvíli budu dávat Džesiku Fletčrovou, slyšíš? Pospěšte si!“

„Neboj, mamo, za chvíli už to bude, skoro všechno vynosily, a v bytě už skládají nábytek. Stihneme to.“

„A holky ať uklidí můj pokoj!“ Vážená stará paní je milována synem a kdo ví, zda i vnoučaty? Dle toho, jak nařizuje každému, si myslím, že pro všechny z rodiny asi není tak zbožňována, všiml jsem si, jak se tvářila její vnoučata, když procházela kolem ní, je vidět, že babička tu velí celé rodince.

„Synu, jen se podívej, jak po nás koukávají ti bílí, musíš udělat s nimi pořádek, je to jasné?“

„Nemusíš mít obavy, mamó, je tu ten koordinátor pro nás, on se postará,“ uklidňuje mámu.

„No jo, koordinátor, ale je bílej, ne?“

„To jo, ale on je správněj, věř tomu,“ uklidňuje mámu. „Uvidíme, jak je správněj, no tak už dělejte, tak dlouho vám to trvá. A ta tvoje žena, to je hrůza, už by měla vařit a ne se procházet.“

„Margit, di vařit, máma má hlad!“ nařídil manželce vážený manžel Deží své ženě.

Na slovo poslechla, hodila pohled na tchyni, ale šla. Koukám, že tu bude tak trochu problém se spolubydlícími. Noví nájemníci mezi sebou hovoří příliš nahlas. Je všemu rozumět a nemusíte být od nich daleko. Mám dojem, že s nimi bude hodně práce, cítím to v kostech, ale jediné, co se mi od nich líbí, je jejich romská muzika a ty písničky! Miluji je, škoda jen, že nerozumím textům...

Noví nájemníci tu bydlí už dva týdny a je snad vše v pořádku. Nebyl jsem tu, byl jsem na školení v Praze. Slyšel jsem od sousedů, jak prý mají krásně zařízeno, a tak čistounko, že se může najíst z podlahy. Jenom paní Kovářová není spokojená, říká: „A proč by neměli čisto, když jsou podlahy nové, počkejte za půl roku, co z toho udělají, já je znám,“ tato hrozná paní nedá pokoj a nedá. Dneska mám zrovna tolik chození, že nevím, kde mi je hlava. A v tom zvonek, drnčí jako blázen. Otevřu dveře a za nimi malá holka od nových.

„Pane Myšáku, otec vás volá, máte jít k nám.“ Už mě přejmenovali, jasně, to mají ve zvyku. S úsměvem jsme se zeptal jak se jmenuje.

„Já jsem Marika.“

„Vidíš a já jsem Mišík a ne Myšák, zapamatuješ si to?“

„Ano pane Myšáku“.

Ha, ha, no jo, její černá očka na mne zahlížejí bojácně.

„Jo, jdeme hned, Mariko a nevíš, co potřebuje otec?“

„To vůbec nevím.“

„A kolik ti je roků, Mariko?“

„Osm,“ řekla a utekla.

No jo, asi se bojí, nevím, proč na mě nepočkala. Zamknu tu svoji garsonku a jdu za Dežom. Jsem zvědav, co ode mě chce.

„Dobrý den,“ vešel jsem k nim do bytu, „potřebujete něco, pane Horvát? Já tady nebyl dva týdny...“

„No však jsem vás vyhlížel a vy nikde. Pojd'te sem, posaďte se ke stolu, Margit udělej pánovi kávu, nebo chcete něco nalít, víno nebo něco jiného?“

„Ne, ne, káva postačí.“ Posadil jsem se ke stolu a mohu říct, že opravdu mají pěkně zařízeno! A čisto, jen že je jich v jednom třípokojevém bytě opravdu dost.

„Pojd'te, ukážu vám, jak máme zařízeno.“ Zavedl mě do obýváku, to koukám, hezké, chválím mu to, a sedí v něm babička v křesle a co mě udivilo, ona čte! Sundala brýle, jak jsme vešli, a koukla na mě.

„Dobrý den, paní...“

„Jaká já jsem paní, můžete mi říkat babi, a je to.“

Usmál jsem se a poděkoval. Na pohovce sedí Marika, co byla u mě.

„Pane Myšáku, tu spí moje máma a dcerka a teď se podíváme do ložnice, tam spíme jenom já a moje Margita, tam nesmí nikdo, chápete?“

„Chápu,“ pokývám s hlavou. Ložnice jak má být.

„A poslední pokoj je mých synů, je to malé, potřebovali bychom větší byt, ale to stojí moc peněz, nemůžeme si to dovolit.“ V pokoji sedí za psacím stolem jeden asi tak šestnáct roků, druhý syn leží na posteli a prohlíží si nějaký časopis, tomu je asi čtrnáct roků, poslední, dvanáctiletý se učí a moc mu to nejde.

„Vidíte, že je to malé?“

„Máte pravdu, ale nábytek se vešel, ne?“

„Jo, to jo, no pojdte, jdeme do kuchyně, tam za stolem projednáme, proč jsem vás volal.“

V kuchyni už sedí za stolem i babička, posadil jsem se a Marika je tu taky opřená o dveře.

„Tak pane Horvát, co potřebujete?“

„Ani nevím, jak začít, zkrátka potřebujeme peníze, to stěhování nám dalo a potom všechno jsme museli zaplatit, nájem a tak...“ Do kuchyně přišli i kluci z pokoje. Všichni na mně visí očima, co řeknu.

„Pane Horvát, ale já vám nemůžu pomoci penězi, já jsem sociální koordinátor, to znamená, že chodím do slabších rodin a pomáhám jim, jak jsem řekl, vypisovat různé žádosti...“

„No to my potřebujeme, aby nám sociálka pomohla, tam Richard studuje, je na střední, tam Honzík půjde za rok taky a já nemám tolik peněz! Všechno to hradit z důchodu...“

„To máte pravdu, já vám to všechno napíšu, mám tady s sebou formuláře, ale dopředu říkám, je toho hodně, myslím psaní. To zabere čas...“

„To nám nevadí vůbec, my počkáme. A co ještě děláte mezi cikány?“

„Já nechodím jenom mezi Cikány, i naši lidi jsou na tom slabě, ale integrace je důležitá mezi Romy, chápete?“

„Co to je integrace?“ zeptal se Deži otec rodiny.

„Integrace je nové slovo, pro ty studované, abychom my Romové nevěděli, že nás chtějí předělat podle obrazu svého, abychom byli jako oni, synu můj,“ říká babička.

„Joj, mamó, jaká jsi chytrá,“ zvolal Deži.

A babička mu vrazila pohlevek tak velký, že se jeho kštica obrátila na druhou stranu. Vypadal najednou jako náčelník indiánů.

„Nesměj se svoji mámě, to bylo naposledy, rozumíš?“

„Mamó, to ne, a co tak koukáte na mně?“ syn se určitě styděl a křikl na svoje kluky. A jeho synové na sebe mrkli s úsměvem. Znají až moc dobře babičku...

DOTEK ANDĚLA

Svět zdál se mi tak krásný,
vše kolem bylo zřejmé, tu najednou
se stalo, zlé a kruté mě cosi odstrčilo.

Bolest mě zasáhla, tak najednou
a prudce, tak silně to bolí
tu – přestalo bít mé srdce.

Nechci, ne ještě nechci se vzdát smrti,
ještě chci žít!
Křičím a nikdo není, kdo by slyšel
a lidi – nechali mě být.

Už nemám sílu zvednout se a jít.
Tak ležím bezvládně. Smířená jsem s tím.
Tu najednou se anděl ke mně sklání,
ruku svou mi podává, zvedá mě a já mohu jít.
To anděl musel vzlétnout, abych já mohla být?

Texty

S t a n i s l a v K u b í n

Nabídka mostů

Řekne-li se křída, vybaví se každému něco zcela jiného – většinu asi jen předmět používaný ve škole k psaní na tabuli, paleontologovi a geologovi dějinný úsek ve vývoji planety. A vsadím se, že malíře, výtvarníka jako první napadne výtvarná technika. Omlouvám se za oslí můstek, jímž uvozuji tento vernisážní text, ale sami to mnozí znáte – ať ždímáte mozek sebevíce, kloudná myšlenka se neurodí. A někdy se zase stane, že stačí malý podnět a myšlenky se řítí tak o překot, že je ani nestačíte zachytit na papír. A to se mi stalo, když jsem přemýšlel o výstavě kreseb pana profesora Pršaly. Tedy obě zmíněné situace: naprosté okno i přetlak myšlenek. Přetlak nastal v okamžiku, kdy jsem otevřel e-mailovou poštu, ve které byl i malý videoklip o stavbě nejvyššího mostu na světě, který je vysoký 343 metrů, při

délce 2460 metrů. Most Millon nad řekou Tarn ve Francii projektoval architekt Norman Foster. Je ještě mnoho zajímavých čísel, která se víží k tomuto jedinečnému mostu, ale nejpodstatnější je asi fakt, že nesmírně zkrátil cestu mezi dvěma městy: Clermont-Ferrand a Beziers, která dříve dělila vzdálenost 342 km. Tento most zkrátil vzdálenost od města k městu, a tím také od člověka k člověku. A to je to, oč tu běží – budovat mosty od člověka k člověku.

Je zahajována výstava obrázků člověka, jehož práce jsou také takovou stavbou mostů. Neklenou se nad propastmi, nepřekračují řeky. Jsou to takové podané ruce, skutečné mosty od člověka k člověku, od srdce k srdci. Zvou a nabízejí vykoupení, vymanění se z ulit svých vlastních JÁ. Pan profesor Antonín Pršala je jeden z těch lidí, které dnes a denně potkáváme, a netušíme, jaké skvosty architektury ducha nosí ve svém nitru. Měl jsem tady v těchto výstavních prostorách několikrát nesmírné štěstí a obdarování ze setkání s takovými lidmi. Věřte, že není nic úžasnějšího, než když se nám otevře nový, jedinečný rozměr pohledu na někoho, o kom jste si mysleli, že ho znáte a že vás u něj již nic nepřekvapí. Kolik takových stavitelů mostů je mezi námi nepoznáno... Jsou to architekti mostů podaných rukou a otevřených srdcí. Jsou to mosty z hudby, veršů, obrazů...

Vzpomínám při této příležitosti na slova mého přítele profesora Petra Moose, který řekl: „*Já věřím ve stavbu krásných mostů, které jsou našť jedinou nadějí – mosty od člověka k člověku, od srdce k srdci...*“

Když jsem si prohlížel jednotlivé snímky ze stavby mostu Millon – ten most je nejen technicky jedinečný, on je i krásný, respektující krajinu, zcela zřetelně jsem v té chvíli slyšel i píseň Paula Simona – *Most přes rozbourené vody*. Tak je překládán název *Bridge over Trouble Water*, most přes vody trablů. To jsou ty jedinečné náhody a evokující chvíle. A tak když jsem zmínil Paula Simona a jeho píseň, domnívám se, že by bylo vhodné připomenout její závěrečná slova: „*Dívko stříbrná, přišel čas plout / do plachet svých nech vítr nadechnout / je chvíle tvá nač můžeš se, nač chceš ptát / všem snům volnost dej / jak září, se podívej / a chybí-li ti kamarád, ohleďni se, pluji za tebou / a jako most přes řeky trablů / rozkľenu se nad tebou.*“

A tak díky za mosty a za jejich architektky, kteří jimi dokáží překlenout trable a svízele všedních dnů. Díky všem tvůrcům a zejména pak panu profesorovi Antonínu Pršalovi za nabídku mostů, které nám svými dílky předkládá. Kdo chce a umí se dívat otevřeným srdcem, tomu takové umění umožní cestu do krajin skrytých snů a přání. Vždyť obrazy, verše, hudba – to jsou jedinečná pozvání k takové cestě.

Je dobré a prospěšné vyslyšet, přijmout podobná pozvání, slyšet je v pokorném usebrání a s vděčností za všechna obdarování Tvůrcem Nejvyšším, obdarování, jakých se dostalo i profesorovi Antonínu Pršalovi. Zkusme jako on uslyšet ticho, pokorné ticho svého vlastního srdce. Je to jedinečná nabídka.

*Text z vernisáže výstavy kreseb prof. Antonína Pršaly, 2007
(otištěno v knize „Ponorná řeka“)*

ad Jan Skácel

motto: *Spát chodím oblečen
Jen do své kůže
A čekám až smutěnka
Tíše mi pošeptá...*
Jan Skácel

Sladce i hořce chutná pramenitost
vůně vašich veršů, pane Jene.
Piju těch veršů znamenitost
jak z růže, jež se rozvinula,
a její květy vstřícně rozevřené,
útěšné i trny zraňující
v kratičké chvíli nestřežené
nedbalou hlídku snící.
To krása ji uhranula...

VZDÁLEN OD
TVÉ BLÍZKOSTI

noc plná hvězd
svítáním bledne a barvu ztrácí
den nový a jitra
svým zpěvem zvou ptáci
svítá
však sen pryč se nevytrácí
sen jenž lahodný a vlídný byl
a touhu máš ať stále se jen vrací
marnosti pln i rozechvění
a stesku po tvé blízkosti
uplývá nocí k rozednění
co touhu tiše oprostí
od stesků a od smutnění
co pryč je to se těžko změní
vzdálený od tvé blízkosti
a jen chladná noc
co zvolna k jitru spěje
se dotkne mého obličejce
však už se nezahřeje
tvým tichým dechem

Z knihy „Dopisy člověku Nathanielovi“ – 2. vydání

Básně

Vladimír Kovačič

JARO

Já
ten starý strom,
který se listím odívá,
svou hrubou kůrou přepodivně ladím
s hebkostí Tvé trávy
ačkoli stejně zelený
jako Ty hedvábná a mladá

Jako hrubý rozpraskaný kámen
mechem se zelenám
zatím co Tebe,
útlou šumící a něžnou
vodou nazývám

To ne slzy
ale drobná voda deště
v mých listech
Tvé vlasy omývá
abys mne objala
a byla navždy
má...

VRÁNY

Vrány si klovou oči navzájem
A černá mlha stoupá v cizím lese
Cesta je necesta a strom je nestromem
Jen kořeny jsou skutečné
Tíhu vlastních ramen ramena těžce nesou
A nohy hnědnou močalem
Není to křik a není to nářek
Jen uvnitř se cosi dusí
Zvíře chce ven
Svázané všemi střevy

Narozen 1949 v Jablonci nad Nisou, od roku 1956 žije v Liberci. Absolvent Lidové školy umění v Liberci, dramatický obor, k poezii vychován paní Milenou Hercíkovou a je

zásadně ovlivněn Vladimírem Holanem. Vystudoval technický obor textilnictví na Vysoké škole strojní a textilní (nyní Technická univerzita v Liberci).

Básně

host Světliku
Jurij Chěžka

(100 let od narození)

HEJ, TO SE MI BUDE ŽÍT

Hej, to se mi bude žít
v malé komůrce.
Večer šípy ze slunce
k jihu zaletí,
k jihu zaletí
pohled pokojný.
Z jihu pluje k nám
bríza Africus,
z okna výhled mám
růže tiše smeknou
a s úsměvem řeknou:
Přejem dobrou noc!

Štěstí, neštěstí,
to tu všechno mám,
i zemského ráje
se mnou bydlí kus.

(překlad z lužické srbštiny: Milan Hrabal)

Lužickosrbský básník **JURIJ CHĚŽKA** (1917–1944) je právem považován za zakladatele moderní lužickosrbské poezie. Okouzlen Máchovým dílem a ovlivněn českou poezií první poloviny 20. století dospěl k vlastní poetice, již nesporně obohatil lužickosrbsky psanou literaturu. Vystudoval osmileté Arcibiskupské gymnázium v Praze (1929–1937). O prázdninách v Jabkencích, kde pečoval o výstavu o Lužici, byl ubytován v malé komůrce tamní hájovny. Zde napsal svou první rukopisnou sbírku, která dala základ jeho literárnímu dílu. Pro své kritické

ZELENÉ ZET

Bez erotických myšlenek v duši,
soužení nestálých,
potají jsem tě miloval,
písmeno Zet, to za tebou:
zelené šaty břízek mladinkých,
zeleně ve vodních hlubinách,
kostelních věžích,
zeleně i v zemích
nikdy nevidaných nádherných.

V nebi je krásně,
tam zeleně rajská
pramení věčně,
tiše si zpívá: zelená krása –
zelené Zet.

postoje vůči tehdejší německé národnostní politice byl vyšetřován gestapem a povolán do Wehrmachtu. V říjnu 1944 zahynul nedaleko jugoslávského města Kragujevce při pokusu o zběhnutí k partyzánům. Letos si připomínáme 100. výročí jeho narození. K chěžkovským oslavám na území ČR se mj. 21. listopadu připojila Městská knihovna Varnsdorf v rámci tradičního mezinárodního Večera lužickosrbské poezie. Čtenářům Světliku přinášíme dvě ukázky z tvorby lužickosrbského klasika v českém překladu.

Milan Hrabal

Věra Polášková

PRASE (NE)MŮŽE MÍT KRÍDLA!

Praví vepřík sýkoře:
„Závidím ti, milý ptáčku,
taky bych rád nahoře
pohrával si na obláčku.

Zapomněl bych na hoře,
co mě provázela dosud,
kdežto tady na dvoře
nečeká mě šťastný osud.

Jen ta křídla by to chtělo,
jako mají andělé,
jen co bych se proletělo,
bylo bych zas veselé.”

Sýkorka jen usmála se:
„My jsme na tom jak by smet,
mnoho práce ukrývá se
v žití krásném na pohled.

Vepřík s křídly? To je passé.
Těžko by ses vůbec zved,
když máš skoro metr v pase,
utrhl bys parapet.

Ač tvůj život nebyl med,
chceš-li přiblížit se spáse,
než vydechneš naposled,
děkuj Bohu, že jsi prase.“

Vzal si k srdci její slova,
užíval života krás,
chvalořečil Pána Boha,
když pak přišel jeho čas.

Že by snad stvořitel roztál
a překročil krajní mez?
Vepř nakonec křídla dostal,
a nesla ho do nebes.

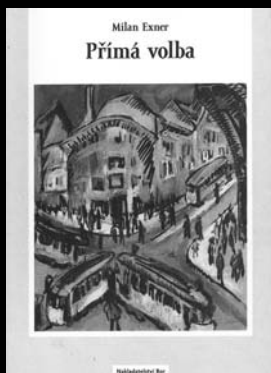
Jmenuji se **VĚRA POLÁŠKOVÁ** a je mi 14 let. Bydlím v Chrastavě, kde navštěvuji 8. ročník ZŠ. Od malička mě fascinují

básničky. Krom toho, že je ráda čtu, se také čas od času pokusím nějakou napsat a mám radost, když se lidem líbí.

Přímá volba – Milan Exner

Autor, ročník 1950, učí na liberecké TUL, jeho šestá divadelní novela „Přímá volba + kompletní Obrazy z gubernie jako bonus od starého herce“ tvoří dohromady téměř třísetstránkovou knihu, která vyšla v libereckém Nakladatelství Bor. Obálka a frontispis vytvořil Ernst Ludwig Kirchner.

Hrdinou je bývalý pražský herec Jaromír, nyní v důchodu, spíše divadelník, který zkoumá, jak ho doba semlela. Je jedním z těch širšímu okruhu neznámých, kteří stáli v rozhodujícím momentu na správné straně, ale neprosadili se a zůstali z nejrůznějších příčin stranou. Připomíná Krejčova dramaturga Krause, prosazuje corneillovské deklamace, proti plazení se po celém jevišti. Jenže jeho hlavní přítel Petr se ocitl na Cibulkových seznamech, zmizel z Prahy někam do regionu a bez něj si Jaromír ani neškrtl.

Senior Jaromír je zklamaný, odešel od divadla, přestěhoval se od své třetí ženy

Ludmily do podnájmu a má jí plně zuby, pije rum nebo fernet, nakupuje v obchodním domě, v Zemi zaslíbené, a chodí za starými rodiči do domova seniorů k svatému Dominikovi, kde obývají jednu místnost. Staříčká matka se věčně odvodňuje na míse a bláznivý otec se chystá na katolíky a kardinála Duku zvláště. V Klubu chudých čtenářů, v knižním oddělení obchoďáku, si Jaromír půjčí a zase vrátí novou knížku, zde se seznamuje s emeritním profesorem němčiny Heřmanem Pěnkavou. „Lidé mne zklamali, vlastně jenom čekám na smrt,“ nebo „Zuřím, a nevím proti komu, což je směšné,“ nebo „Jsem sám a to je definitivní.“

Jaromír odráží stále ještě zákonitou manželku Ludmilu, která překládá z ruštiny, pije víno a manželka by chtěla na Vánoce. Když se hrdina představuje emeritnímu profesorovi „Jaromír Kšanda, bývalý herec“, nediví se, že ho profesor nezná.

Zároveň se v díle opakuje divadelní adaptace Obrázků z gubernie, knihy nepřiznaného Dostojevského. Jaromír, později Petr a Jaromír, se dohadují, které postavy z knížky nechat a které vyhodit, je zde podrobně vysvětleno, jak marginální postavy nakreslit pro divadelní účely na papír a tyto svinovat a rozvíňovat.

Obrázky z gubernie se odehrávají v Rusku na statku, někdy koncem devatenáctého století. Bývalý sluha Foma Fomič je duchovní guru, varuje Plukovníka, že se na jeho panství schyluje k rebelii. Plukovníkův synovec

Sergej chce Fomu vyhodit, ale Generálová, matka Plukovníka, Fomu brání. Ve hře jsou mladší, ale chudá Nastěnka a starší bohatá Taťjana. Plukovník navrhuje Sergejovi, aby si vzal Nastěnku, ale ten ji nechce. Foma stále společnost na statku uzurpuje, Sergej si vysvětluje s půvabnou Nastěnkou, že se spolu nemilují. Kolem Generálové jsou Příživnice, které ustavičně velebí cara a Rusko. Prachatá Taťjana je unesená Mizinčikovem, ale únosce byl dostižen. Když dívka vidí, v čem by žila, říká: „Odvezte mne rychle z téhle chýše.“ Pozdním zrušením nevolnictví se Rusko ocitá, v pohledu Příživnic kolem Generálové, na samé špičce vývoje. Jaromír i Petr však trvají na Obrázcích z gubernie, kde nikdo nechce peníze a kde vládne cvok Foma.

Jaromír potká svou matku, která stále hledá svoji dávno mrtvou bábu. Matku policie už zná, vozila ji domů. Manželka Ludmila přišla místo očekávaného Petra, vyzná se v politice, vzpomene na amnestii, šitou na míru největším tunelářům, vzpomene, že parlament sám odhlasoval přímou volbu, nakonec se oba dva nalítí v nevlízných rozcházecích.

Mladší bratr Richard je za vodou, všechno opraví, ale nemá čas, sestra Eva je inženýrka ekonomie a žije v Austrálii, Jaromír je na rodiče prakticky sám.

Kriticky uvažuje o Ludmile a pak o své schopnosti hrát divadlo. „Všechno, co jsem dříve miloval, se mi zajídá,“ a vyjmenovává Thomase Bernharda, Konrada Henleina a Handkeho.

„Kniha Mafie na Pražském hradě,“ říká Heřman Pěnkava, „je investigativní fikce.“ „Znamená to, že pravda a lež jsou pevně spojeny? Například, utopily

ruské tajné služby v Černém moři milence prezidenta Klause? To je přece neověřitelná blbost,“ uvažuje Jaromír. Sen, kde vystupuje Ježíš diskutující s kardinálem Dukou, o bezdomovcích, kterým má dát krabíčky? To je jen sen!

Muž, který Jaromíra pozná, a pak chce po něm půjčit peníze, to je trapná skutečnost, Jaromír ji obrací ze všech stran.

Přijíždí Petr, zvaný Petrandá, zařídil Jaromírovi vystoupení na vítání občánků a chce najít scénář Obrázků z gubernie. Petr s Jaromírem pijí metaxu a hledají scénář, Jaromír ztropí ostudu na vítání občánků, vynadá fotografovi, ale ten je příbuzný se starostou. Jaromír se hádá s Ludmilou kvůli bytu, který ona neuvolní.

V Chrastavě dostal prezident Klaus airsoftovou kulku přímo do ramene, v Norsku ale houfně zabíjel Breivik. Každodenní a sváteční se na stránkách knihy míchá.

Bláznivému otci, který chce stále stavět barikády, může Jaromír cokoliv nalhat.

Rodina koupí matce invalidní vozík, matka se na něm bojí jezdit, tak velké výpravy podniká táta, kterého Jaromír zkouší zachraňovat.

Exner vysvětluje, jak divadelní text vzniká, kdy asi bude dramatičtější vytištěn na plakátu vedle autora knihy. Příjezdem sestry Evy z Austrálie se situace mění. „Nemusíte si zas až tak moc rozumět, abyste se měli rádi. Eva mi fandila, Ludmila mě ironizovala. Co je v manželství třaskavá směs, mezi sourozenci se snese,“ říká Jaromír.

Chmurný text se příjezdem Evy rozjasňuje, ironie postupně převládá nad tragickým údělem, černý humor pozvolna vítězí.

Kdo umí opravdu číst, měl by si Pří-
mou volbu od Milana Exnera pořídit.

Otto Hejnic

PhDr. MILAN EXNER, PhD., v Nakladatelství Bor vydal po roce 2000 prózy Zoufalství (2006), Lakuna (2007), Rád-
lův synovec (2010), Faust letí do Nového
světa (2011), Biblické humoresky (2014)
a Čtvrtá návštěva u Smerďakova (2016),

poezii Onona (2008) a Macabrogne
(2013) a literární estetiku Stuktura sym-
bolična v pohledu psychoanalytické lite-
rární vědy (2009) a Afekt, sen a skutečnost
v díle F. M. Dostojevského (2013).

Odešel rytíř Antonín Schauer

Pojem „rytíř“ chápe společnost se stoletou zkušeností republiky jako postavou archaickou, vnímanou romanticky až pohádkově, v lepším případě jako ztělesnění ideálů středověkého šlech-

tictví. Každopádně jde o něco známého, co je však záležitostí toho času mlčící tradice. O něco lépe je na tom označení chovat se „rytířsky“, kde současnou optikou vnímáme toho, kdo jedná čestně a šlechetně, ale i toto konstatování chápeme jako svého druhu nad-
sázku často užitou jen v konkrétních případech. Ty tam jsou časy, kdy rytířství – chceme-li šlechtictví – znamenalo v obecném povědomí permanentní stání v odpovědnosti za nejvyšší ideály (nikoliv ideologie), za hledačství pravdy (nikoliv její majetnictví), za výchovu a profilování dětí, potažmo celé společnosti (nikoliv manipulací, ale formou dobrých příkladů), v neposlední řadě pak stání ve statečnosti a odhodlaní tyto hodnoty bránit. Takové rytířství je dlouho v obecném povědomí potlačováno cynismem a všudypřítomnou ironií. Nezemřelo, je ho však jako šafránu a ve světě plném póz a stylizace je hůře rozeznatelné, noví rytíři se, doufejme, stále rodí a také bohužel umírají...

V pátek 24. listopadu 2017 odešel na věčnost Chev. Ing. Antonín Schauer, rytíř Řádu sv. Lazara Jeruzalémského⁷⁾ – „špitálního řádu“ charakteristického znamením zeleného osmihrotého kříže. Ti, kdo Antonína Schauera znali, dobře vědí, že byl ztělesněním toho skutečného rytířství ducha – neokázalého, upřímného, čestného.

Narodil se 12. 12. 1940 do zámožné pražské právnické rodiny, oddané vlastenectví a katolické tradici. Dědeček – také Antonín, byl významným právníkem a poslancem Českého zemského sněmu. Antonínův tatínek i strýc pak věrni této tradici udržovali rodinné kontakty s řadou předních postav české společnosti a politiky, mimo jiné s rodinou hrabat Bořků-Dohalských (děti vzájemně chodily buď k „tetě Dohalské“ nebo k „tetě Schauerové“). Vzhledem k tragickému osudu Dohalských v době protektorátu lze u Schauero-vých hovořit o štěstí, že válku přežili. Avšak opravdu těžké časy nastaly po únoru 1948, kdy byli označeni za reakční živly a odsunuti z centra dění do příhraničních kopců na Liberecko – do Rudolfova. Život v polorozpadlé chalupě po Němcích v drsné, leč krásné krajině zvládali, horší to bylo s těžkým

duševním nátlakem a šikanou. Ideová převýchova se nicméně nepodařila. V Liberci Antonín vychodil základní školu a díky osvícenému řediteli jednáctiletky také odmaturoval. O vysoké škole nemohla být řeč. V Kutné Hoře se vyučil televizním mechanikem a čekala jej vojenská služba. Na radu otce Antonínovi „neunikl“ vstupu do Komunistické strany, aby alespoň částečně zmírnil kádrové dopady na svou rodinu. Díky tomu mohl být přidělen k dnes proslaveným pomocným technickým praporům (PTP) s neurčitým prodloužením vojenské služby. Později mu bylo umožněno stát se mistrem v učilišti montážních závodů a dálkově vystudovat ČVUT. Díky své píli, příjmemu a čestnému vystupování směl v pozdějších unavených letech normalizace vykonávat i dílčí vedoucí posty, nakonec se stal ředitelem odborného učiliště sídlícího v Liberci „Na Bojišti“. Kantorské povolání provozoval s charakteristickou erudicí, srdečností a pečlivostí. Mnozí absolventi za ním proto docházeli pro radu i v dospělosti. Jeho pedagogická činnost následně vyvrcholila v porevolučních letech na pedagogické fakultě TUL. Roku 1966 vstoupil do manželství s paní Radkou, v tradici

⁷⁾ Vojenský a špitální řád svatého Lazara Jeruzalémského působí v Českých zemích teprve od roku 1937, má však tisíciletou tradici. Již na konci 11. století se po boku johanitů, templářů a Řádu německých rytířů podílel na aktivitách ve Svaté zemi, zvláště pak na zajišťování a fungování svého jeruzalémského leprosalia. Podobně jako johanité později našli své útočiště na Maltě (odtud Maltézští rytíři), tak lazariáni získali své protektory v osobách francouzských králů, po zániku království pak u členů a příbuzných francouzského královského rodu. Do Československa byl řád uveden z iniciativy Karla VI. Schwarzenberga, z orlické větve rodu. Mezi významné členy řádu v Libereckém kraji patřil např. P. Miloš Raban, poutní místo v Hejnicích je dosud významným řádovým shromaždištěm.

rodiny vchovali dvě děti, dožil se rovněž radosti z vnoučat.

V roce 2004 byl přítelem z dětství Václavem Bořek-Dohalským uveden do řádu lazariánů, který velmi miloval, aniž by jakkoliv ochudil svou rodinu. Podle slov P. Petra Píthý, Antonínova dlouholetého přítele a koncelebranta, během smutečního rozloučení bylo Antonínovo „*pasování na rytíře jen potvorením rytířství vrozeného*“.

Pan Schauer se jako rytíř komtur severočeské delegace lazariánů podílel na řadě kulturních aktivit v Liberci a okolí. Jeho činnost i vystupování byly neokázalé, bytost však vyzářovala pokoru i vznešenost zároveň. Nebyl tím, kdo kamkoliv se vrtl, zval si novináře, aby zaznamenávali jeho zásluhy a jedinečnost. Netrpěl touhou se uměle zviditelňovat stylizováním se, přesto – respektive právě proto, byl jedinečnou

osobností našeho kraje, která si zaslouží nebyť zapomenuta, také pro to čisté rytířství.

S Antonínem Schauerem jsme se rozloučili v kostele sv. Antonína Velikého v Liberci, v poslední den církevního roku, v sobotu 2. prosince. Závěrečná slova P. Píthý během smutečního obřadu byla určena těm, kdo věří, řekněme, že vše nepochází jen z „logiky tohoto světa“: „*Neslavíme tu smrt, ale život...*“ V závěru tohoto nekrologu budiž tedy slova, prosté poselství, kterým Antonín Schauer končil každý rozhovor, a nebyla to od něho jen prostá loučící fráze, totiž „*přeji vše dobré*“.

Jiří B. Sturz

(Text nekrologu vychází z osobních vzpomínek autora a také řeči prosloušené P. Petrem Píthou během posledního rozloučení 2. 12. 2017)

Peter Gehrish v liberecké knihovně

V pondělí 11. prosince 2017 známý německý básník a překladatel Peter Gehrish v liberecké knihovně představil sbírku českých překladů své poezie nazvanou *Břemeno paměti*. Basník je četl německy, české překlady četl jejich autor Milan Hrabal, který také celý večer připravil a moderoval.

Besedu tlumočila do češtiny Ilona Martinovská, mj. atorka sazby a grafické úpravy knihy. Osm černobílých ilustrací a barevnou obálku zhotovil Milan Janáček. Devadesátistránkovou knížku vydala Městská knihovna Varnsdorf za podpory Města Varnsdorfu a Čes-

ko-německého fondu budoucnosti. Večera se zúčastnilo asi dvacet posluchačů, mezi nimi i několik studentek němčiny se svým profesorem, Pavlem Novotným. Jak se ukázalo po skončení pořadu, řada z návštěvníků se domluvila německy i polsky.

Peter Gehrish se narodil v roce 1942 a zažil bombardování Drážďan, což silně ovlivnilo i jeho pozdější literární tvorbu. Léta byl učitelem na gymnáziu. V 90. letech byl iniciátorem Německo-polských dní ve Lwówku Ślaskim, jichž se mj. zúčastnili také něteří členové KALu. V letech 1996 až 2006 vydával

literární časopis Ostragehege. Vydal několik básnických sbírek, dva romány, z polštiny přeložil Cypriana Norwida a Wojciecha Strugalu. Gehrischovým literárním vzorem je Johannes Bobrowski. *Břemeno paměti* je autorův první knižně vydaný překlad do češtiny. Básniřka Róža Domašcyna o jeho básnickém díle napsala: „Minulost už neexistuje, ale minulost a budoucnost se

zobrazují v přítomnosti básní Petera Gehrische, poetického stavitele mostů.“ Básník Marek Sekyra k českému výboru mj. napsal: „Ve svých básních ... pátrá po svědčích nepřetržitých změn ve velkém kyvadle času.“

Peter Gehrisch žije se svou polskou manželkou v Görlitz a ve Lwówku Śląskim.

Otto Hejnic

Hry bez pravidel

V prezidentské kampani se vyrojila řada pomluv, „zaručených zpráv“ a lživých řetězových e-mailů. Část pocházela z proruských serverů. Jiné šířili aktivisté jako svitavský lékař, exkomunikovaný pravoslavný kněz, předseda spolku Lidé lidem nebo jistý farmář od Boskovic. Desetitisíce lidí to pak „někde“ četly a jen rozesílaly nepravdivý obsah dál.

Po zvolení Drahoše budou v ČR rozmístěny americké rakety krátkého a středního doletu.

Česko nikdy nezažilo takový nárůst dezinformací jako teď, konstatoval irozhlas.cz. Ty se převážně týkaly Drahoše (30x častěji), Zeman čelil obvykle jen zesměšňujícím kolážím.

Zeman se pomodlil v mešitě a oblékl svou ženu do hidžábu (foto s dodatkem, že tajně přijala muslimské jméno).

Na pomlouvačné kampani se pracovalo systematicky: Jeden napíše, že Drahoš spolupracoval s StB, druhý zveřejní jméno řídicího důstojníka, třetí tyto informace shrne a doplní dalšími podrobnostmi...

Čísí babička nevolila Drahoše jen proto, že prý při TV debatě měl naslouchatko, kterým mu poradci diktovali, co má říkat.

Prezident tentokrát „žádnou kampaň nevedl“. Nebylo to třeba, špinavou práci za něj obstarali jiní. Při tak těsném výsledku by stačilo neobelhat 80 tisíc důvěřivých babiček, aby byl zvolen akademik Drahoš.

Dlouhodobou obranou je zlepšování internetové gramotnosti už ve školách, s něčím lze ale začít hned: V přímém přenosu jsme viděli diametrální rozdíl mezi přístupem veřejnoprávní televize – a hrou bez pravidel na soukromých stanicích. V zemích, které už mají s předvolebními debatami zkušenost, štáby kandidátů předem dohadují s médii mantinely diskuze. Naši politici by na nich měli taky začít pracovat.

Povinným úvodním krokem debaty například může být prohlášení kandidáta, že se distancuje od lží, které soupeře poškodily. Podobná gesta by pomohla zlepšit naši politickou kulturu.

Jan Tichý

5 nejhorších věcí, které mohou potkat vaši knihu

Jistě znáte ten blažený pocit, když v ruce držíte novou knihu. Na první pohled jste se zamilovali do nádherné obálky, voňavého papíru, slibně vypadající anotace... A o pár minut později si už titul nesete domů. Právě v tuto chvíli začíná pro váš nový přírůstek napínavé dobrodružství. Dobrodružství, během kterého kniha bohužel může dojít k hořkému poznání: že život na polici knihkupectví byl patrně mnohem klidnější a bezpečnější. Přináším vám pět nemilých scénářů, které vašeho papírového kamaráda mohou potkat. Naštěstí jste to však hlavně vy, kdo tyto nepěkné varianty osudu může zvrátit a přichystat své knížce pěkný... ehm, život.

Povrchová zranění

Začneme pěkně zlehka. Do této kategorie patří různé druhy zohýbání, pomáčkání a zašpinění. Ohrožené jsou zejména knihy, které se svým majitelem cestují (upatlané stoly kaváren, písečné pláže...) a hodují (právě smažený řízek nebo poctivě plněný borůvkový knedlík). Knížku také můžete omylem zasednout nebo třeba zalehnout (obzvlášť, když máte ve zvyku číst si před spaním). Ačkoliv jsou všechny tyto události pro knihu i čtenáře jistě nepříjemné, naštěstí se jedná „pouze“ o drobné vady na kráse. Tedy, alespoň většinou...

Roztrhání

Co si budeme povídat, už jen pouhé natržení stránky je pro milovníka

knihy skličující událostí. A co teprve, když je poškození rozsáhlejší? Roztrhat knihu hravě zvládne váš pes, kočka a možná i papoušek žako. Dalším viníkem může být vytočený partner, který evidentně dobře ví, jak zaútočit na vaše slabé místo. Existují však i doložené případy, kdy je zdrojem zkázy sám čtenář, a to nejčastěji v rámci nekontrolovatelného afektu. Spouštěčem může být otrěsný konec knihy, smrtí oblíbené postavy a další podobné, naprosto fatální události.

Živé organismy

V tomto případě se knihy zmocnila jiná forma života. Teď nemám na mysli UFO, z čehož by naopak mnozí (obzvláště fanoušci sci-fi) byli nejspíš nadšení. Reč je o živočišné formě s názvem plíseň. Tato situace má však i svoji světlou stránku – pokud se na knize plíseň objevila, pravděpodobně se nejedná o váš oblíbený titul. Tento archaický kousek už hodně dlouho nikdo nehledal... a příznějme si, asi už ani hledat nebude.

Utopení

A máme tu oblíbené čtení při čaji či kávičce. Přestože překocení šálků a hrnečků ještě nevede k samotnému utopení, zanechá na knize nevratné stopy. Horší už je to s návštěvami koupelny. Lenošeni ve vaně ke čtení některé čtenáře přímo vybízí. Přitom stačí jeden neopatrný pohyb a kniha už klesá ke

dnu (nebo se vznáší na hladině obalená do pěnové pokrývky). Pokud jste navíc romantická duše, která si při koupeli ráda zapálí pár svíček, pak se vaše kniha nemusí potkat pouze s živlem vody...

Odcizení/ztráta

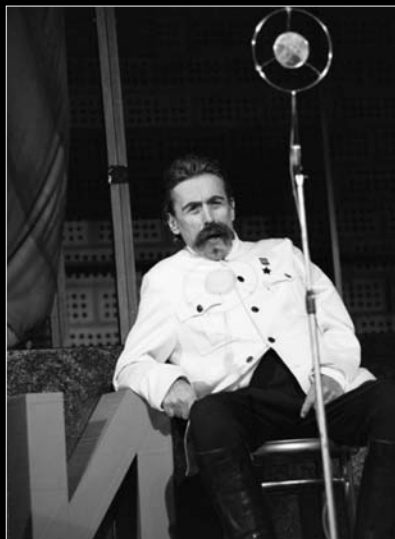
Poslední, zřejmě nejvážnější případ. Mezi rizikové faktory patří už zmíněné cestování (prostorné sítky na autobusových sedačkách jsou obzvlášť zrádné), ale také altruismus, kdy se rozhodnete knihu půjčit někomu jinému. Ten ji může vrátit ve velmi dezolátním stavu (nejčastěji způsobeným bodem 1 až 4), nebo ji nemusí vrátit vůbec. K odcizení nejčastěji dochází v případě, že

patříte k lidem, kteří své knihy nosí běžně po kapsách. V takové situaci se můžete snadno stát obětí kapsářů. Posledním nejčastějším případem ztráty je tak zvaná ztráta domnělá. Ta je většinou způsobena tím, že se vám doma válí knihy všude možně, protože knihovnička přetekla už dávno. Takže stačí jen hledat...

Monika Pospíšilová

Autorka článku se narodila v Liberci, kde vystudovala filosofii humanitních věd, a v současné době zde pracuje i žije. Kromě psaní recenzí a literárně zaměřených článků pro kulturní webový portál kukátko.cz se věnuje rovněž vlastní tvorbě. Na kontě má prozatím několik publikovaných prozaických děl.

Leninovi balzamovači

V úterý 13. února 2018 jsem viděl černou komedii Verna Thiessena Leninovi balzamovači. Šéf činohry, režisér Šimon Dominik, využil překladu Barbory Hančilové a poprvé v Česku 8. 12. 2017 v libereckém Malém divadle uvedl kanadského autora.

Co si Čech stále bere jako krvavou historii, dodnes celkově neobjasněnou, je pro Kanadana komická záležitost. Režisér se nesoustřeďuje na jedinou nejdůležitější vlastnost, ale líčí svého biologa, praktického Borise, Martina Polácha, a zapáleného vědce Vlada, Zdeňka Kupku, kteří Lenina balzamovali, jako plnohodnotné postavy ve vykloubeném světě, kteří se tvrdě hádají, když se dílo zpočátku nedaří a později

je nutno Leninovu mumii průběžně opravovat. Oba se považují za otce metody balzamování, spojují se, když chtějí na výzkum peníze, a podléhají a házejí na druhého špínu, když je na ně upřeno přísné oko ochranky.

Podstatné je ztrojení Nadi, Veroniky Korytářové. Jako Krupská se obětavě stará o Lenina, jako Naďa 2 a 3 nejprve nechce jít do rizika, ale pak kouká, kde by šlo něco trhnout, a když se střílí, zůstane ležet na zemi. Střídá na sobě šaty jako znamení doby. Realistický biochemik Boris vidí, že existují problémy, které by jemu osobně i jím dvěma mohly zlámat vaz, chová se opatrně, aby nebyl smeten, ale později vidí, co všechno jim balzamování může přinést, kdežto Vlad, profesor anatomie, přes všechny ušlechtilé řeči jede jen na sebe.

Kostymérka Tereza Vašíčková hledá zkratku. To je vidět v blyskavém zlatavém obleku samotného Lenina,

Václava Helšuse, je konečně po smrti, tedy nemluví, ale pohybuje se, popo- chází, gesty dál účinkuje.

Bílá námořnická uniforma a mohutný knír charakterizují Stalina, Ladislava Duška. Scénograf Karel Čapek použil písmena azbuky, na kterých se sedí. Vzduchem poletují nafukovací rudé hvězdy. Dole po kolejích jede dřevěná mašinka, nahoře v patře se pohybuje soudruh Stalin. Ve druhém jednání je na pódiu monumentální socha Lenina, ale velí Stalin, posílá vzkaz soudruhu Ramonovi do Mexika. Nejprve si zajistil vedení a pak to bere, hlava nehlava.

Krasina a další postavy hraje Michal Laurie, Studenta, Dozorce a Ramona zvládl Petr Hanák, Agenta, Venkovana, Studenta a Trockého ztvárnil Martin Stránský, krom Trockého to jsou služebné figury, ochotné udělat cokoliv, jen aby se zalíbily.

Podle autora hudby Matěje Kroupy se Internacionála hraje v jiném tempu.

Autor dramatu Vern Thiessen se narodil roku 1964 ve Winnipegu emigrantům ze SSSR, hru napsal roku 2010, oddělený od původní vlasti Atlantikem. Režisér Šimon Dominik se narodil dlouho po válce, čím je člověk mladší, tím spíše se může smát černým vtípům. Humor, jestli je člověk trockista, carista či jinak poznamenaný, ve své době znamenal, že dotyčný, pokud se ho ptala KGB či StB a špatně odpověděl, mohl vyfasovat mnoholetý kriminál. Utéci tenkrát nešlo, všude byly dráty.

Vern Thiessen, který byl libereckým hostem prvního evropského uvedení Leninových balzamovačů, inscenaci chválil. Pro něj znamenala historika o Leninově balzamování zábavnou část rodinného vyprávění, my, na druhé půlce zeměkoule, jsme 40 let žili pod

diktátem Moskvy, takže není divu, že si uváděné skutečnosti dobře pamatujeme.

Na Leninovy balzamovače chodí i mladá generace. Podrobnosti, jak Mexikán Ramon zabil sekáčkem na led Trockého, jsou také ve filmu Frida, o malířce Fridě Kahlo.

Hraje se v hledišti, sedí se na jevišti Malého divadla. Inscenace se mi líbila, bylo plno. Doufám, že si najde cestu ke všem divákům.

Otto Hejnic

7. Literatour 2018

Literární procházka Libercem, tentokrát s podnázvem **Za minutu zvoní!** V oblasti Barviřská – Keilův vrch – Valdštejnská se čtením o učitelích, žáčcích a jiných pozemšťanech. Každou půlhodinu se začíná na jiném místě, kdykoliv se můžete přidat nebo odpojit.

Účinkují herci libereckých divadel. Vlastní polštářek a svačina výhodou!

čtvrtek 17. 5. 2018 | navečer

pořádá: Krajská vědecká knihovna v Liberci, **vstup volný**

Více info na plakátech, www.kvkl.cz a na facebooku.

**17. dubna 2018 / Praha
18. a 19. dubna 2018 / Liberec**

KONFERENCE

*Současnost literatury
pro děti a mládež*
16. ročník

Odkaz OTY HOFMANA literatury a filmu

Česko-německá konference k nedožitým devadesátinám tvůrce

současnost
literatury
pro děti
a mládež
2018

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Bibliotek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Labýrint věd(ění)
univerzita perestrojky věků
ve spolupráci s Národním knihovnictvem ČR
a MÚVLA

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: sekya@kvkli.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliotek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.